1093

IN MEMORIAM
MAURICE HENRI DU CROO

C
83

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK
0229 4061

IN MEMORIAM - MAURICE HENRI DU CROO

1093
C83

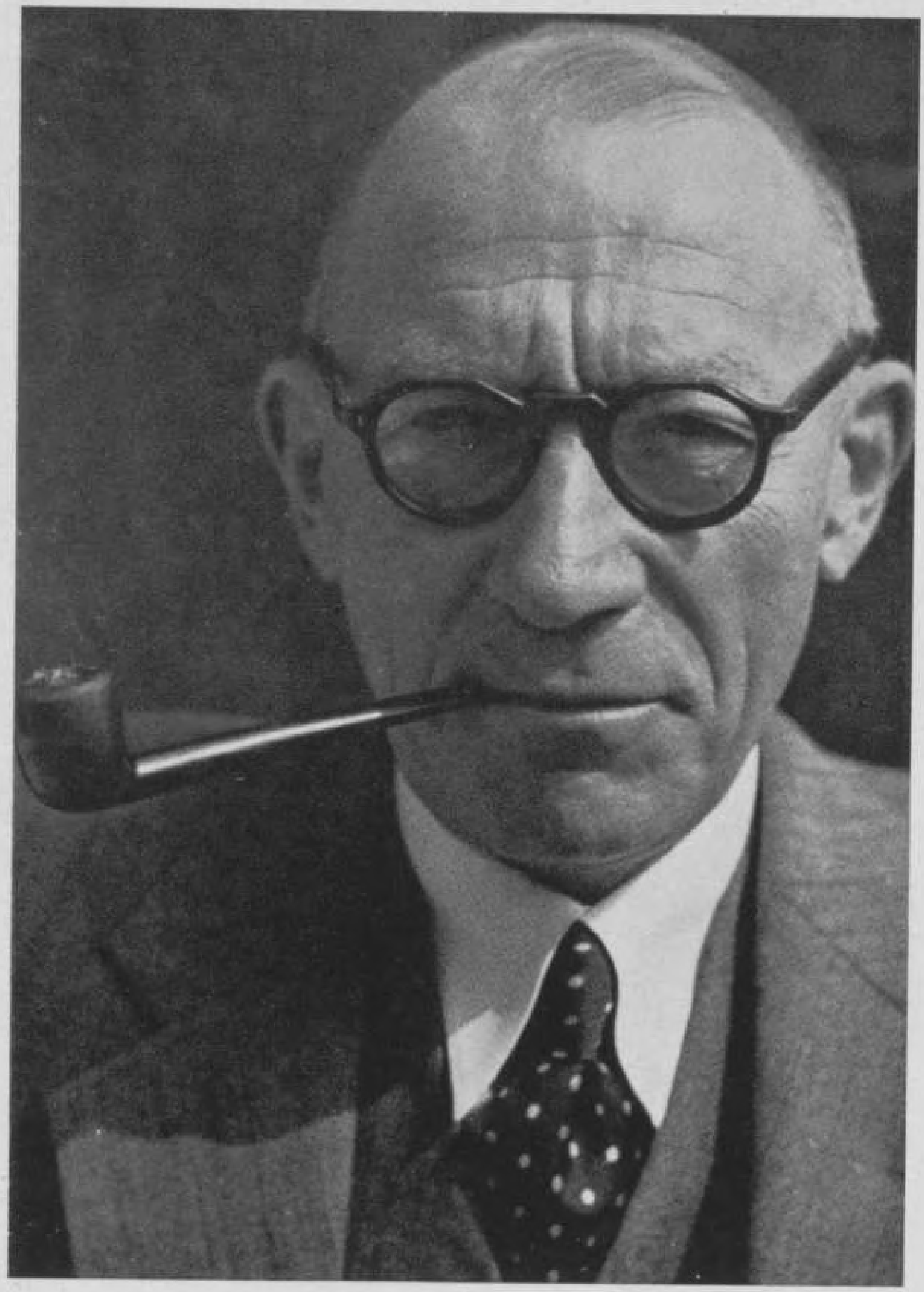

513136.

IN MEMORIAM

MAURICE HENRI DU CROO

GEBOREN 8 APRIL 1887 TE ARNHEM EN
OVERLEDEN TE AALTEN 23 APRIL 1951

Uitgegeven ter nagedachtenis aan een oprecht vriend
voor zijn vrouw, zijn kinderen en goede vrienden.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

M. H. du CROO

Zijn loopbaan

Hij werd geboren op 8 April 1887 te Arnhem, alwaar hij de H.B.S. bezocht. Van 1906—1909 volgde hij de Kon. Militaire Academie te Breda en werd in Juli 1909 2e Luitenant. In 1910 vertrok hij als officier van het K.N.I.L. naar Ned.-Indië. In 1911, op eigen verzoek gesteld op nonactiviteit, werd hij redacteur van „De Locomotief" te Semarang. In 1913 terug in actieve dienst naar Timor. In 1914 naar Endeh, in 1915 naar Koepang, in 1917 naar Soembawa, in 1919 naar Bandoeng.

In 1920 werd hij gedetacteerd als leerling bij de Hogere Krijgsschool te Den Haag. In 1921 bevorderd tot Kapitein en 31 December 1923 terug naar Indië na beëindiging der Krijgskundige studies als no. 2 Categorie A. In 1924 gedetacheerd bij de Marine te Soerabaja. In 1925 op verzoek naar de buitengewesten, Atjeh. In 1927 Stafofficier - Ridder O.N.O. met de Zwaarden. In 1931 met verlof. Terug in Indië in 1932 en in 1933 bevorderd tot Majoor. In 1934 naar Magalang en in 1935 bevorderd tot Lt.-Kolonel. In 1939 gepensioneerd in de rang van Kolonel en benoemd tot hoofd van de Luchtbeschermingsdienst ten einde deze te organiseren. Op 1 Juni 1939 op verzoek uit deze functie ontheven en voor goed naar Nederland gerepatrieerd.

Gedurende zijn diensttijd is du Croo naast zijn militaire functies, verschillende malen tevens belast geweest met de uitoefening van het Civielbestuur o.a. op de kleine Soenda-eilanden en in Atjeh.

* * *

Hij werkte als redacteur en correspondent mede aan „De Locomotief", het „Soerabajaas Handelsblad" en het „Bataviaas Nieuwsblad", en publiceerde zijn artikelen op strategisch gebied in het Ind. Militair Tijdschrift. Van 1940—1942 was hij Redacteur van het blad „Oost en West". Hij publiceerde als

„Brammetje" zijn „Eigenwijze Liedjes" en schreef als „Abraham Exodus", o.a. „De makelaar en Ik", „Ons Platje", „Sergeant Weers en de Zijnen", „Nahak uit de bijgebouwen", en „Het Land van bij ons Buiten". Als M. H. du Croo publiceerde hij samen met Kolonel Schmidt zijn militaire boeken „Marechaussée in Atjeh" en „Generaal Swart". Reeds vroeger schreef hij een toneelstuk „Vrijgezellen", hetwelk onder Cor Ruys meer dan 100 opvoeringen beleefde.
Tenslotte was hij redactielid van het orgaan „Vrijheid en Democratie" en mederedacteur van het „Weekblad Limburg", waarin hij zijn liedjes, militaire artikelen en zijn commentaren op het dagelijks gebeuren publiceerde. Hij was President-Commissaris der N.V. Leiter-Nypels in Maastricht.

* * *

Hij overleed te Aalten op 23 April 1951.

MAASTRICHT, 23 April 1951

Beste Hans,

Je brief van 20 dezer in dank ontvangen en om maar direct met de deur in huis te vallen, het doet mij vanzelfsprekend als altijd een groot plezier je a.s. Donderdag in den Haag weer te spreken, vooral omdat er een paar dingen zijn, waarover ik gaarne je advies ....

En deze brief zou nooit meer worden voltooid, want onder het schrijven ging om ca. vijf uur de telefoon .....
Hans was overleden ..... hij zou nimmer deze brief van mij ontvangen en ik zou straks voor het eerst in twaalf jaren geen schrijven van hem bij mijn post aantreffen, zijn stem niet meer horen .....

M. H. du Croo, Brammetje, Abram Exodeus .... Hans

Wat al hebben wij samen in die twaalf jaren van vriendschap en samenwerking niet meegemaakt, wat was er dat jij niet van mij en ik niet van jou wist, wat viel er voor waarin ik jouw raad en bijstand niet heb ingeroepen en hoe waren wij samen niet verheugd wanneer een in onderling overleg ondernomen werk geslaagd was en hoe naarstig zochten wij naar fouten of verbeteringen, wanneer een experiment dreigde te mislukken.

Hoe scherp was je critiek, maar hoe eerlijk was ook je waardering, hoe kon jij de lijntrekkers en de besluitelozen hekelen ....

Wat was er wat je meer ergernis gaf dan zij, die hun beloften niet nakwamen en hoe weinig waarde hechtte jij aan de lof der mensen en de critiek der kleine lieden.
Maar hoe hoog nam jij de vriendschap op en slechts zij, die jij je vriendschap waardig achtte wisten wat een daadwerkelijke vriend je voor hen was ....

Men heeft mij wel dikwijls gezegd: „du Croo is een lastig man, op alles heeft hij critiek" maar wanneer er dan gevraagd werd „is die critiek eerlijk ja of neen", dan moesten zelfs zij, die je aanklaagden toegeven, dat je mening eerlijk en onbaatzuchtig was.

Ja, eerlijk was je mijn vriend, pijnlijk eerlijk en nauwgezet,

draaierijen kon je niet hebben en „recht op de man af" was altijd je stelregel. Velen hebben zich daaraan vermoedelijk gestoten en misschien heb je ook goede vrienden onbewust wel eens pijn gedaan, maar achteraf bleek je altijd gelijk te hebben gehad en dan werd een handdruk gewisseld, die meer zeide dan duizend woorden.

En nu Hans heb je deze wereld voorgoed verlaten, nimmer meer zullen wij je stem horen en nooit zullen wij je raad in moeilijke zaken nog kunnen vragen.

Op de dag dat wij ons in den Haag zouden treffen, woonde ik volgens je laatste wilsbeschikking je eenvoudige begrafenis in Westerveld bij .... alleen je vrouw en je kinderen, geen uiterlijk vertoon, geen toespraken, geen bloemen ....

Wij hebben je vrouw getroost in haar grote eenzaamheid en toen zij de woorden sprak „nu is er niets meer van Hans over", toen kwam bij mij het plan op om deze kleine uitgave te bewerkstelligen te samen met hen waarvoor je een grote waardering had en wier vriendschap jij zo heel erg op prijs stelde.
Een boekje, waarin ieder voor zich uiting gaf aan zijn gevoelens bij jouw heengaan, een verzameling van kranten-artikelen van hen, die je jaren hadden gekend en gewaardeerd en enige „Eigenwijze liedjes", die jou dierbaar waren en die bij ons een onvergetelijke indruk hebben achtergelaten.

Beste Hans, ik weet bij je leven zou je zo een uitgave niet hebben gewild, bij je overlijden was een dergelijk boekje eigenlijk niet nodig, want bij ons allen toch laat je een onuitwisbare herinnering achter aan een goede vriend, een eerlijk mens, een trouwe kameraad en .... aan een oprecht en moedig vaderlander.
Maar .... wij hebben allen een getuigenis willen afleggen en je op deze wijze dank willen brengen voor datgene wat je voor ons bent geweest en daarom ter ere aan je nagedachtenis en tot enige troost voor haar, die ruim vijf en twintig jaren lief en leed met je heeft gedeeld dit „In Memoriam".

Maastricht, Mei 1951.

Th. A. VAN OORT.

Dr. J. W. MEYER RANNEFT

Du Croo was veelzijdig. Maar voor ons, die het verdwenen Indië gekend hebben, was hij, „Brammetje", toch altijd vóór alles de man die daar ook geweest was. De man die in doen en laten en gedachten altijd zelf een stuk was van het heel goede dat Nederland in die laatste halve eeuw in Indië bracht: een groep stevige, nuchtere, hardwerkende, menselijke Nederlanders, die daar hun werk deden.

Du Croo was veelzijdig. Hij was thuis in alles wat met schrijven te maken had: van journalistiek tot toneel en poezië; hij was militair wetenschappelijk geschoold; hij was bovendien zelf deel geweest van het toen nog niet geslagen Indische leger te velde; deel ook van „het B.B." in een van zijn merkwaardigste vormen. Hij was bij dat alles vlot in de omgang; zijn optimisme had iets ontwapenends. „Levenskunstenaar" is hij genoemd van deskundige kant. Hij was dat — wat niet zovaak voorkwam — tegelijk voor het westen en het oosten; hij had inderdaad „in elke speeltuin meegedarteld" en tegelijk „de zeven zeëen rondgevaren". Hij schreef over „boulevards, waar lichtjes glanzen", „Mimi Pinson" (die nog eens naar Indië schreef), ook over een ander Holland" met al z'n regen en met al z'n wind", waar men in Indië soms aan denken kon, aan „het huisje waar je later stil ging wonen". Hij schreef in Indië over het befaamde platje, ook over de blubber en de kebon; over de oude bungalow waar „het dak lekt als een gieter".

Hij schreef vooral of misschien wel alleen over die Nederlanders daarginds. Telkens en telkens vond hij voor de schijnbaar zo gewone dingen het ongewoon rake woord; een deel van een zin, een versregel die hangen bleef; het korte verhaaltje over een feitje, een antwoord, een grapje. Meer dan enig literair bedoeld en zelfs geslaagd werk geven deze vele, achter elkaar misschien wat moeilijk te lezen en soms maar half ernstig bedoelde bladzijden ten slotte weer wat in dat deel van dat merkwaardige land heeft geleefd. Ik zeg niet dat dit beeld van dat veelal als humor neergeschrevene, in zijn geheel alleen maar vrolijk is. Ik zeg alleen dat het goed is; wie nu doorbladert wat du Croo ons naliet, ziet een reeks beelden, scherpe, kleurige, soms wat melankolieke, maar steeds weer treffende, beelden aan zich voorbijgaan.

Daar is het den Haag van even na „*Eline Vere*" - „dat liedje"

over Eline Vere is wel een van de beste die Brammetje schreef. Dan is er, uit de grotere boeken vol zorgvuldig bijeengegaarde oude suggestieve officiersportretten tussen de tekst, het beeld van Atjeh en de Atjehoorlog, zoals dat in die officieren heeft geleefd. Uit het latere Indië „het platje"; de titel was geen nonchalance; „de makelaar", „de groothandel", „de ambtenaar"; tot in nuances zijn hun reacties weergegeven; de begaafde van Meeteren Brouwer heeft het Indië van het platje dan in die zelfde tijd en iets eerder even meesterlijk in zijn tekeningen vastgelegd. Uit Indië zijn er dan verder de beelden van de verre streken waar Abraham Exodus heentrok als gezaghebber; die ook van de „bijgebouwen". Steeds weer het beeld van die Nederlanders daarginds en van „de bevolking" zoals zij die zagen. Misschien niet meer. Maar zeker niet minder en dat is dus veel; heel veel. En voor ons kostbaar.

Mijn persoonlijk contact met du Croo raakt vooral twee dingen. Het eerste was zijn beschrijven van een stuk „bestuur". Hij had zelf in afgelegen streken vol geestdrift en begrip het „alles doen" toegepast, waarin besturen bestond in „het land daar-bij-ons-buiten". De woorden uit die prachtige titel zeggen alles. „Say „we", „us", and „our" when you're speaking, instead of „you fellows" and" „I" formuleerde Kipling eens. Dat was overigens jaren nadat bij „ons" B.B. dat alles al traditie was geworden, maar hoe paste du Croo in die sfeer. Kipling en „Opheffer"; die beide hebben voor du Croo altijd een heel bijzondere betekenis gehad; hij kende ze tot hun sterke gave bodem. „Sergeant Weers", die in „Abraham Exodus' " hart altijd een bijzonder plaatsje heeft gehad, wist: „dat as ze mijn en de luit' nou maar een maandje hadde late pionniere", er daar ergens op een eiland minder doden en minder zware straffen zouden zijn gevallen. Daar ligt in heel eenvoudig Hollands de „koloniale gedachte" van de tijd die voorbijging en die du Croo ten slotte naar beste kunnen heeft gediend. De koloniale gedachte, die een halve eeuw later zou worden verfoeid en belasterd en vervangen door andere gedachten en vooral door ondoordachte woordenkraam die dan heel wat meer dan een paar doden en bovendien massale ongestrafte misdaad brengen zouden.

Het tweede dat ik in du Croo zo waardeerde was wat ik zoeven noemde het feit dat hij in zekeren zin representant was van Nederlanders in Indië, dat hij voelde voor hen, voelde ook voor wat in literatuur over hen is vastgelegd. Du Croo kende als

weinig anderen literatuur over Indië. Tegen zijn eigen geschriften is wel eens aangevoerd dat zij prikkelend waren voor Indonesisch intellect. Dat daaruit zo duidelijk blijkt hoe de blanke wereld afgezonderd stond juist ook van dat nog jong gekweekte, wat overgevoelige nieuwe Indonesische intellect. En half intellect. Daartegenover op deze plaats dit éne. Gesteld dat er iets waars in de opmerking schuilt, is er dan voor de in den grond voortreflijke verhouding tussen blank en bruin in dat voorbije tijdperk een beter bewijs denkbaar dan dat in al deze geschriften juist van deze schrijver, niet één enkele zin voorkomt die tegen Indonesiers iets onvriendelijks bedoelt? Dit werk, zoals het nu na des schrijvers dood voor ons ligt, is ten slotte doordrenkt van menselijkheid.

En misschien is de schrijver dan toch niet eens een zo groot levenskunstenaar geweest. Want daargelaten dat veelzijdige begaafdheid ook voor de meest bewuste optimist toch wel eens tot teleurstelling moest leiden, kon voor een zo scherp waarnemer als du Croo het verschrikkelijk drama dat zich daarginds voltrok toch niet voorbijgaan zonder dat het hem beroerde. En inderdaad: hij heeft in enkele van zijn allerbeste en laatste liedjes woorden gevonden voor het "*schip vol blanke ballast, die werd gelost en die men dan vergeet*"; voor de vlag ook: *wat is een vlag tenslotte?* een stuk gekleurd textiel, dat in de *zon* versleet". Du Croo hoorde tot een tijd, een groep, een land, die nu voorbij en verdwenen zijn. Hij heeft ze alle drie in zijn geschriften voor directe vergetelheid bewaard. Laat men hem dankbaar zijn.

J. K. den HEIJER

Hans du Croo, zoals ik hem zag.

Voor de mens die zelf nog in het leven staat zijn de dicht bij liggende herinneringen het levendigst, omdat hij nog niet louter en alleen in het verleden leeft. En zo zal Hans du Croo mij bij blijven, zittende achter het venster van de boerderij, waar hij het grootste deel van zijn laatste levensjaren doorbracht, aan de tegen het raam geschoven schrijftafel, uitziende over het wijde, licht golvende Achterhoekse landschap, dat hem zo lief was en waarheen hij kon turen wanneer zijn nooit vermoeide geest de woorden van een nieuw liedje vernam.

Wonderlijk was het gemak, waarmee hij zijn gedachten in rijm op het papier wist te zetten. Het scheen hem niet meer moeite te kosten dan U of mij het schrijven van een eenvoudige brief. In die liedjes legde hij zijn hele leven, zijn, vaak geestige, soms striemende, kritiek op alles wat hij om zich heen zag gebeuren. Hierin beschreef hij zotte Oma's, kwastige meisjes en jongens, zielige oude heren, verwaande ambtenaren.

In die liedjes bespotte hij de hoge bloeddruk die hem kwelde, hekelde hij de kwalen van de oude dag, die hij haatte.

Aan die, nimmer rommelige, schrijftafel streed hij zijn strijd tegen de nieuw-lichters, die, zonder mededogen en met meer idealisme dan gezond verstand, omverwierpen dat wat hij, in Indië en in Holland, had leren waarderen als kostelijke erfenis van hen die vóór hem gestreden hadden.

Zo ordelijk en netjes als zijn schrijftafel was, was de mens du Croo.

Zijn uiterlijk, altijd keurig verzorgd.

Wie, zoals ik, hem in Atjeh in de twintiger jaren tegenkwam op patrouille in de rimboe, zag een goed gekleed man, niet robuust, wel taai, geschikt in hetzelfde costuum naar een vergadering te gaan of een visite te maken. Een nette pyama voor het bivak, toiletartikelen als voor het leven in een grote stad, een spel kaarten voor een partij bridge met zijn luitenants, het hoorde tot zijn uitrusting. Hij was het proto-type van de officier.

Ridderlijk, helder van verstand, adelijk van karakter, Nooit ordinair, wel scherp. Geacht door zijn minderen, gevreesd door wie klein was of schamel van innerlijk. Gezellig onder zijn vrienden, behulpzaam en attent.

Officier was hij in hart en nieren. Dus kon hij ook commanderen. Zonder blikken of blozen gaf hij je opdrachten, vroeg hem hier of daar te brengen met je wagen en hem dan om vijf uur — dat kan je zeker wel regelen met je praktijk — even af te halen.
Maar tegelijkertijd stonden in zijn keurig beschreven agenda allerlei boodschappen voor vrienden of kennissen, ging hij bij een autoriteit op audientie om Uw belangen te behartigen of een betrekking voor de zoon van een vriend te bepleiten. Onvermoeid was hij wanneer het er op aan kwam iets van een ander gedaan te krijgen.
Vasthoudend als een terrier herinnerde hij je eraan totdat je, zuchtend, het maar zo goed mogelijk deed.
Kennissen had hij vele. Hij had ze nodig om gegevens te verzamelen voor zijn artikelen. Vrienden had hij weinig, want hij was zeer zuinig met zijn vriendschap. Zijn vriendschap was als de goede wijn, die hij zo waardeerde en die slecht wordt als je hem verdunt.
Niemand kon van een goed glas wijn genieten als hij. In eten en drinken aristocraat, stelde hij een smakelijk gerecht op hoge prijs en kon enthousiast zijn over een fijne visschotel.
Is het wonderlijk, dat iemand als hij in een tijd als deze, waar aristocratie wordt beschouwd als afkeurenswaardige bekrompenheid, waar de vermanende stem van de fijnbesnaarde wordt overschreeuwd door de brullende massa-mens, dat zo iemand meer te misprijzen dan toe te juichen vond?
Hij heeft gevochten tot zijn laatste ademtocht. Zijn lichaam mocht vermoeid zijn door de slopende afbraak van de tijd, zijn geest bleef intact.
Hoe moeilijk hij het had in zijn worsteling met de naderende Dood, waarvan hij wist dat die hem eenmaal zou treffen als met een dolkstoot en niet met een langzaam werkend vergif, weet slechts zijn naaste omgeving.
Vijanden heeft hij, gelukkig, gehad. Er zijn nu eenmaal meer kleine dan grote mensen. Zij zeiden van hem dat hij was: „der Geist der stets verneint". En bedachten niet, dat men een „Geist" moet zijn om te kunnen „verneinen".
Zijn vrouw, zijn familie en zijn vrienden mogen bedenken, dat zijn „geest" tot het laatst vlammend gebrand heeft en dat hem bespaard is zijn leven te moeten beeindigen als een verminkt mens.
Liedjes schrijvend en plannen makend is hij heengegaan.

COR RUYS

'n Herinnering . . . 'n persoonlijk woord over mijn ouden vriend du Croo? . . . ik heb er zoveel; kan het anders bij 'n vriendschap van dertig lange jaren, die me nu zo kort lijken? . . . We maakten kennis in den Haag, toen hij nog luitenant was, en natuurlijk met het traditionele „mak'-me-effe . . . . ?" — maar *kennissen* zijn we nooit geweest — we waren onmiddelijk *dikke vrienden*. Hij had een zeldzame feeling voor toneel — eigenlijk vond ik dat merkwaardig bij een officier die gedetacheerd was bij de krijgsschool. Z'n vrije uren plachten we veel samen te bomen over toneel en geregeld was Hans te vinden vóór, of ná of tijdens m'n repetitie's en voorstellingen in de Princesse-Schouwburg, waar ik m'n eerste directeurs-schreden gezet had als leider van het Princesse-Toneel.
Het was dan ook geen toeval, dat een van mijn jongere actrices, Annie Westdijk, voorbeschikt bleek om zijn latere levensgezellin te worden. Van z'n journalistieke arbeid was ik al eerder op de hoogte geraakt en, hoewel hij er aanvankelijk niet van overtuigd was te zullen slagen, wist ik er hem toe te brengen om een stuk voor me te schrijven. Verschillende details bespraken we samen en hij ging aan 't werk. Het resultaat werd zijn voortreffelijk verlofgangers-blijspel „*Vrijgezellen*", dat een „schlager" werd en honderden voorstellingen beleefde, zowel in Holland als in Indië. — Voor de lotgevallen, aan de merkwaardige Kerstmis-première verbonden, verwijs ik naar zijn eigen kostelijk relaas in zijn over mij geschreven biografie. — 'n Tweede stuk van zijn hand „*Champagne*" werd wel-is-waar geen „hit" — maar bracht het tòch tot een zéér goed succes. Er waren prachtige dingen in.

Herinneringen? . . . . Soms zagen we elkaar in geen maanden, dan weer een korte periode vrijwel dagelijks. — Zo was het in Indië . . . . zo was het in Holland.
Het laatst hebben we mekaar de hand gedrukt op 12 Nov. j.l. in Arnhem. — Ziek als hij zich voelde had hij tòch m'n jubileum-avond willen bijwonen. — Hij bracht me een prachtig geschilderd Indisch landschapje als jubileum-geschenk. Annie vertrouwde me toe: „Hans vindt dit landschapje het mooiste, dat hij óóit heeft bezeten". — Ik mocht het van hem hebben en dat apprecieer ik dubbel.
Nà 12 Nov. hoorde ik niets meer van hem tòt . . . één week voor z'n dood er weer zo'n spontaan briefkaartje van hem kwam —

naar aanleiding van een lenteliedje door mij voorgedragen bij de A.V.R.O. — „Hoop je deze lente of zomer weer eens „ergens" te zien . . . "
't Heeft niet zo mogen zijn, helaas . . . .
Tenslotte nog iets over Hans, de veel-zijdige.

Hoewel du Croo, Brammetje en Abr. Exodus in feite één en dezelfde waren, waren ze toch alle drie héél verschillend, hetgeen prouveert voor de uitzonderlijke veelzijdigheid van de auteur, mijn oude vriend Hans-sec, die op zijn beurt weer héél anders was dan bovengenoemde drie.
Ik *bou* van de Eigenwijze Liedjes van Brammetje en, met alle appréciatie voor z'n *niet-Indische* liedjes, prefeer in z'n Indische. Toen ik in mijn Indische tournee-jaren er nog niet aan dácht ze nog eens te zullen voordragen, gréép ik iedere Zaterdagavond naar het Soerabajaas Handelsblad of het Bataviaas Nieuwsblad en genoot ervan, terwijl ik hier in Holland in het orgaan Oost en West en het Weekblad Limburg het alleréérst het nieuwe liedje van Brammetje opzocht en savoureerde. Bovendien ben ik Brammetje grote dank verschuldigd, omdat het spelen van zijn liedjes mij in staat stelde richting te geven aan een nog niet in mij-zelf ontdekte mogelijkheid als „liedjes-zing-zeg-speler". Brammetje beweerde weliswaar bescheidenlijk, dat ik zijn liedjes tot leven bracht, maar iets doods is niet tot leven te wekken.
Zijn stijl was eenvoudig uniek en absoluut on-navolgbaar, om beurten raak, puntig, geestig, gevoelig en tragisch — zijn rijm nooit „rijmelarij" en nimmer opzettelijk én, wat ik zo buitengewoon vond in z'n œuvre: bij de twee éérste regels zat je er middenin, stond de figuur, die hij bezong, er volkomen. Hierin was hij een meester.
Ik heb mijn vriend Hans-sec vele jaren gevolgd in zijn carrière van luitenant tot kolonel en als schrijver-dichter — en hij was de meest dualistische verschijning in de wereld van de kunst; aan de ene kant de officier en organisator, aan de andere kant de schrijver, verteller, journalist en dichter.
Alles, wat hij schreef, heeft een plaats in m'n boekenkast en ik weet zeker, dat ik nog vele malen zal grijpen naar de bundels van Brammetje, de veelzijdige, die een héél aparte plaats inneemt in de literatuur, en die om-de-bliksem geen rijmelaar was, maar een kunstenaar in de meest waarachtige zin des woords.

COR. VAN DER LUGT-MELSERT

„Gelukkig weer een brief van je op 12 j.l. Houd het zo, Cor."

Met deze hartelijke woorden begon de brief, die Hans du Croo mij in April j.l. schreef. Hoe weinig kon ik vermoeden, dat dit zijn laatste brief aan mij zou zijn. Du Croo was geen oude vriend van mij. Slechts enige jaren geleden heb ik hem voor de eerste maal ontmoet en hoe ouderwets het moge klinken, maar direct voelde ik, dat de waarde van deze man lag in zijn hart en zijn tong.
Want deze tong was er niet aan gewend alleen prettige dingen te zeggen, maar men voelde, dat het hart er op lag.
Zijn rustige, ironische wijze van spreken camoufleerde zijn innerlijke bewogenheid. Het scheen of hij vrees had de mensen te laten merken, dat in deze dappere krijgsman een gevoelig hart klopte. Maar in vele van zijn liedjes wierp hij het harnas af. Dan sprak alleen het hart en kon hij met een enkel woord, een enkel klein regeltje je tot in je ziel ontroeren.

„Moeder, als het straks nou stil wordt,
„En als éven niemand praat,
„Als je samen zit te wachten
„Tot de ouwe gangklok slaat. . .
„Moeder, zie, al weten jullie
„Zelfs niet eens meer waar ik woon . . .
„Kom je dan toch, net als vroeger,
„Stikum even bij je zoon?

Ik heb eens op een zomerochtend in het boerentuintje naast zijn boerenhuis zijn liedjes, die ik niet kende, zitten lezen. En toen ik hem door het raam achter zijn schrijftafel zag zitten, rokend en typend, wilde ik hem gaan zeggen hoe dit liedje mij gegrepen had, maar ik wist, dat hij niets anders zou antwoorden dan „Zo, vind je het goed" en rustig door zou werken. Ik ben toen maar het weiland opgelopen met een gevoel van trots, dat ik die man mijn vriend mocht noemen.
De vriend van een man, die ook de gave bleek te bezitten een boek te schrijven als „Sergeant Weers en de Zijnen". Een boek, waarbij du Croo bij de tweede druk in zijn voorbericht schreef:

„Ik heb getracht de hoofdfiguur en de zijnen te schetsen, zoals

ik hen ontmoette gedurende ruim vijf en twintig Indische jaren".

Dit enkele woordje „getracht" teekent Hans du Croo beter en vollediger als ik het met duizend woorden zou kunnen doen.

Eenvoudig en bescheiden was du Croo. En zo heeft hij ook gewild, dat zijn uitvaart zou zijn. Geen vertoon, geen comedie. Wat sterfelijk aan hem was, is niet meer, maar wat blijven zal is de herinnering aan een goed mens, een trouw vriend, een talentvol schrijver en dichter.
Hij heeft niet voor niets geleefd.

ENIGE VRIENDEN-JOURNALISTEN HERDACHTEN M. H. DU CROO IN HUN DAG- EN WEEKBLADEN:

JOHAN LUGER
in
„De Telegraaf"

Exodus . . .

Het is een beetje griezelig op bepaalde leeftijd, die uittocht van tijdgenoten, en het onvermijdelijke verandert niets aan het verdrietige er van. En zo is dan ook mijn oude sobat Abraham Exodus, alias Brammetje, alias de oud-kolonel van wijlen het KNIL du Croo naar de grote jachtvelden vertrokken. Hoezeer heb ik genoten van zijn Indische verhalen en herinneringen, wanneer hij dan sigaret na sigaret rookte uit zijn lange ivoren pijpje. Deze „Manisee-officier" heeft onze schaarse koloniale literatuur verrijkt met een bundel vertellingen, „Sergeant Weers en de zijnen", dat aanvankelijk in het toen nog bestaande Djokjakarta werd uitgegeven en nog niet zo lang geleden bij Leiter-Nypels werd herdrukt. Het heeft dezelfde inslag, dit werk, als van Kipling in diens soldatenverhalen en men hoort de stemmen van de tropennacht, de rimboe en van onze jongens, die er dan maar weer eens in eindeloze patrouilletochten op uit gingen, om bij wijze van spreken de pols te houden van het lastige kindje dat Atjeh heette. Verrukkelijk zijn die schetsen van het bivakleven, van de inspecties en van het kleine hospitaaltje dat door Jansen van de bobbert beheerd, veel verbeterd en gekoejeneerd wordt en waar hij — hij was slager geweest — moeilijke operaties verrichtte, die prachtig afliepen. Dit boek zou men een kwart eeuw geleden op de middelbare scholen hebben kunnen invoeren, want men kan uit beschrijvingen en uit illustraties veel van een land opsteken, doch de sfeer van een land leert men kennen door de schrijvers over een land. Du Croo had als jonge luitenant overal in de Archipel gediend, ook bij de Marechaussee, waar hij nog de mensen kende die later als grote namen in de geschiedenis gegaan zijn. Hij had een groot gevoel voor humor en al vroeg begon hij in Indische bladen te schrijven, onder het pseudo „Brammetje Exodus" of gewoonweg „Brammetje" en nadat hij de dienst kort voor de tweede wereldoorlog verliet, verwierf hij bij ons een nieuwe celebriteit door zijn liedjes, die Ruys zo meesterlijk „zong". Toen hij zich in den Haag aanmeldde voor actieve dienst, vertelde men hem, dat het wel kòn, maar dan in een lagere rang, omdat de promotie in

Indië zoveel sneller ging, zodat Brammetje dan maar thuis bleef en het leger een goede stafofficier minder telde. Maar hij was niet iemand die werkeloos kon blijven toezien en het een en ander heeft hij dan toch nog voor zijn vaderland kunnen doen...
Hij is plotseling gestorven, zonder een lang ziekbed of zo, en dat is geloof ik de dood, zoals hij die het liefst in het gelaat had gezien.
Een best leven heeft hij gehad en enkele boeken achter gelaten, waaronder den „Sergeant Weers en de zijnen", dat vermoedelijk een langer leven beschoren zal zijn dan menige bekroonde novelle...

STEF KLEYN
in het
„Weekblad Limburg"

Al wisten we, dat dhr. M. H. du Croo, president-Commissaris van de N.V. Drukkerij en Uitgeverij Leiter-Nypels te Maastricht, en uitgeefster o.a. van dit Weekblad, reeds enkele jaren lijdende was aan een vrij ernstige hartkwaal, niemand van zijn vrienden of van hen, die op een of andere wijze met hem samenwerkten, had dit plotseling einde verwacht.
In Aalten, waar hij de laatste jaren woonde, en wanneer hij niet werkte, genoot van de rust, die het schone Achterhoekse land hem bood, verraste de dood hem, juist toen hij zijn laatste zending artikelen, bestemd voor het Weekblad Limburg, bij de post had bezorgd.

In vergelijking met ons, die zo rond de dertiger jaren in de journalistiek ons entree maakten, was du Croo uit de oude school. Maar — wellicht ook door zijn militaire opleiding en zijn succesvolle Indische militaire loopbaan — een vitaal, dikwijls vinnig, maar nooit onhebbelijk lid van die school.
Ondanks zijn kwaal steeds levendig in zijn reacties, sloeg hij, niettegenstaande zijn 64 jaren, met de felle stijl van een veertiger toe, als dat nodig mocht zijn, in zijn politieke beschouwingen zowel als in zijn commentaren als militaire deskundige. Maar altijd was zijn strijd open en eerlijk. En steeds bediende hij zich van argumenten, die hij in soms klemmende gestrengheid kon opstapelen, zonder daarbij ooit te vervallen in de pronkstijl van sommigen, die in opgesmukte zinnen camoufleren, wat zij aan bewijsvoering te kort komen.
Heel anders was het weer in zijn „Eigenwijze Liedjes", die men in Indië en in Nederland algemeen leerde kennen en waarderen als de beste in hun soort. „Brammetje" in de bundels, op het toneel (bij Cor Ruys in diens Schevenings Cabaret tijdens de zomermaanden) en „Brammetje" tenslotte voor de microfoon in Avro's Zondagavondcabaret, onder leiding van Cor van der Lugt. Zo leerde Nederland, voor zover het leest, naar cabaret gaat kijken en naar de radio luistert, hem kennen.
En in die „Eigenwijze Liedjes" kon hij, met een vaak verrassende pointe, een onderwerp accentueren, waaraan bekwame dag- en weekbladschrijvers zich al minstens heel een week in meters-

lange artikelen hadden zitten te vermoeien, zonder die ene spijker op de kop te slaan, die in de laatste regel van Brammetjes Liedje de glimlach of het knipoogje van zijn trouwe lezer verwekte. Zijn liedje had vaak de functie van een voor ieder begrijpelijk hoofdartikel. Het zocht echter zijn weg naar hart en verstand milder dan dit hoofdartikel, gracieuser, zwieriger, meer Frans ... Zelden — maar dan kwamen ze soms in gehalte de beste bekende hekeldichters nabij — beet hij in korte, driftige versregels zijn banvloek van zich af. Het slachtoffer — in zo'n geval meestal een politicus — liet hij dan volkomen vernietigd achter.
En dan kon hij, vooral de laatste jaren, zitten mijmeren op „het bankje van zijn leven", als Abraham Exodus, „het Mannetje", bespiegelingen ten beste gevend over deze zo moeilijke verstaanbare tijd en de perikelen die de mens van heden omringen en hem, eenmaal op het bankje der gepensionneerden, zo graag doen terugdenken aan die andere tijd, die goeie ouwe.
Het „Mannetje" schudde week-in, week-uit het hoofd om de onbegrijpelijkheden onzer dagen.
Dat was het rubriekje, waarin du Croo zo echt op zijn journalistieke slofjes eens even kon uitblazen.
Van zijn vreugde om de vernieuwing en de verjonging van het „Weekblad Limburg", waarin hij zich vooral de man met de duizend relaties tussen „den Haag" en onze redactie toonde, hebben we geen ander blijk ter redactie meer gekregen dan een kort vierregelig briefje.
Zo'n verjonging deed hem opveren en gaf hem — zo was het steeds, als hem nieuwe plannen werden voorgelegd — een werklust, waaraan menig jongere een voorbeeld zou kunnen nemen.
Hij schreef — ook de laatste jaren nog — veel en over velerlei onderwerpen. Vooral als militair medewerker aan ons blad had hij met zijn commentaar een stem, die doorklonk tot op de Departementen, tot in de Regeringskringen.
Om deze laatste verdiensten en om zijn onnavolgbare „Eigenwijze Liedjes" vooral zal hij een niet te vervangen kracht blijken in het redactionele team, dat de inhoud van ons blad tot een harmonieus afgestemde eenheid maakte ...
Voor jongeren in het vak was hij een kundig en hogelijk gewaardeerd adviseur, die van het journalistieke werk een hoge opvatting had.
Wij betreuren het verlies van hem, die in de verschillende rollen, die het leven hem te spelen opdroeg, steeds zichzelf als eerste eis stelde, de belangen van zijn land en zijn volk te dienen.

W. G. N. DE KEIZER
in
„Oost en West"

Onze goede vriend M. H. du Croo is overleden. In „Brammetje" verliezen wij een dichter. die vele waarheden omtrent het leven liet begrijpen. Soms zacht-spottend, soms scherp, maar altijd vol genegenheid voor de mensen. In „Abraham Exodus" verliezen wij een der zeer zeldzame auteurs, die de grootheid van Indië en de kracht der Nederlanders in Indië en dan met name de grootheid en de kracht van de planters en de KNIL-soldaten op onnavolgbare wijze hebben beschreven. Zo-zeer, dat „Abraham Exodus" de enige Nederlandse schrijver is, die op dit punt soms Rudyard Kipling enigermate heeft benaderd. En in du Croo zelf verliest Indonesië een figuur, die land en volk boven alles heeft liefgehad.
Het is deze karaktertrek, welke bij dit verscheiden in het licht gesteld moet worden. Zij tekende du Croo, gelijk zij het wezen tekent van een grote groep Nederlanders, wier arbeid en wier toewijding thans aan Indonesië zijn ontvallen.
Du Croo was een werkzame, levendige en opgewekte man. Hij was met hart en ziel militair. Hij was er trots op officier te zijn in het leger, dat als instrument van Van Heutsz letterlijk Nederlands-Indië gevormd heeft en dat aan dat land zijn staatkundige gestalte heeft gegeven. Du Croo hield van het Indische leven. Hij hield van het werken èn van de ontspanning; hij voelde zich thuis bij planters en soldaten en bij allen, wier arbeidsveld in Indië lag; hij was doordrongen van genegenheid voor gans die samenleving van Nederlanders en van Indonesiërs, welke thans voor goed verdwenen is.
Zo was du Croo . . . vrolijk, vol levenslust en vol genegenheid voor land en volk. Zijn talent gaf hem het vermogen, daaraan uitdrukking te geven. Die begaafdheid geeft hem een eigen plaats en een eigen betekenis. Doch voor het overige was hij deel van een groep en representant van die typische gemengd Indisch-Nederlandse maatschappelijke structuur, aan welker bestaan in 1942 een einde is gekomen.

H. A. KORTHALS

in

„Vrijheid en Democratie"

Onze redacteur M. H. du Croo is Maandag onverwacht van ons heengegaan. Een ernstig verlies wordt daardoor geleden. Door zijn naaste medewerkers van ons blad in de eerste plaats. Zij hebben in du Croo meer dan een collega verloren. Wie met hem in aanraking kwam werd geboeid door zijn sprankelende geest en door zijn diepe menselijkheid. Du Croo was een man, die altijd oorspronkelijke gedachten had, en die ook met warmte en zwier de zaak verdedigde, waarvoor hij zich had opgeworpen. En daarbij deed hij het alles op zijn eigen geestige wijze, nooit kwetsend, maar door zijn eerlijkheid en gulle openhartigheid altijd ontwapenend. In onze redactie was hij dan ook een man naar wiens woord werd geluisterd. Maar hij was meer dan de adviseur van ervaring, hij heeft zich een plaats in ons hart veroverd, hij was onze vriend in de werkelijke zin des woords. Zijn collega's-redacteuren van dit blad zullen hem ernstig missen.

* * *

Du Croo trad in ons blad niet onder eigen naam naar voren, maar hij had niettemin een levendig contact met onze lezers. Zijn stukken over militaire aangelegenheden — van „onze militaire medewerker" — muntten uit door puntigheid en door de moed de dingen te zeggen, zoals hij ze zag. En telkenmale werden zij aanleiding tot omvangrijke gedachtenwisselingen met onze lezers, wier inzichten hij ook gaarne in zijn stukken verwerkte.
Zijn militaire beschouwingen gaven echter ook vaak blijk van zeer oorspronkelijke visie. Wie zijn beschouwingen over de strijd in Korea nauwkeurig heeft gevolgd, weet hoe du Croo de ontwikkeling menigmaal verrassend juist heeft voorspeld. En wie gelezen heeft wat hij schreef over de positie van het Westen kwam onder de indruk van zijn uitnemend inzicht, dat mede was gebaseerd op zeer grote belezenheid en kennis van de krijgskundige geschiedenis. Glashelder en getuigend van een volmaakt juiste opvatting over de positie van de opperbevelhebber jegens de verantwoordelijke politici was nog vorige week zijn beschouwing over het heengaan van MacArthur.

* * *

Du Croo had een succesvolle carrière achter zich in het K.N.I.L. toen wij met hem in aanraking kwamen. Wij zagen in hem echter niet alleen de gepensioneerde kolonel. Naast militair was du Croo kunstenaar. Als Brammetje, ook wel als Abraham Exodus, heeft hij aan ons blad meegewerkt, maar zijn verschijning als zodanig reikt zeer veel verder dan ons blad. Reeds in zijn Indische tijd heeft du Croo als schrijver van boeken en verhalen naam gemaakt. Zijn „Eigenwijze liedjes" van Brammetje zijn tot ons gehele volk doorgedrongen. Pisuisse, Cor Ruys en Lou Nijland hebben ze gebracht op het toneel. In die liedjes toonde du Croo zich de artist, de mens, die het leven van de beschouwende kant benaderde. Daarin was du Croo groot.

* * *

Vele jaren was du Croo in Indië. Land en volk zijn hem lief geworden. Daarvan getuigen ook zijn boeken en zijn „Indische eigenwijze liedjes". Met zijn verstand heeft hij de na-oorlogse ontwikkeling aanvaard, maar zijn gevoel bleef bij wat naar zijn mening beter was geweest voor het land en zijn bevolking. Zo heeft du Croo met ons gestaan in de strijd der laatste jaren, moedig en oprecht. Maar innerlijk was hij gegrepen door wat hij zo gaarne anders had gezien in Indonesië. Dat maakte hem ons te dierbaarder.

* * *

In een, door Cor Ruys gebracht, liedje zingt du Croo over de toekomst: „Als je later stil gaat wonen . . . .", ja zo zei du Croo, dan kan je pas je zelf zijn. Hij woonde de laatste jaren in De Achterhoek in een gedeelte van een boerderij. Ook daar werd weer onmiddellijk zijn belangstelling getrokken door de mensen en hun noden. Maar hij kon er niet stil bij zitten. Ook daarover — over Gert Jan! — schreef du Croo; het schrijven en getuigen zat hem in het bloed. Hij had geen rust. Met al zijn energie bleef hij zich wijden aan de journalistiek, aan het weekblad Limburg, mede door zijn werken een zeer veel gelezen blad geworden, en evenzeer aan ons blad. Veelzijdig was hij, ontembaar zijn energie en telkens weer ontplooide hij nieuw initiatief. Veel zullen onze lezers, zal ook onze partij en zullen zijn collega's aan hem missen. Maar wij buigen het hoofd voor wat is opgelegd. Du Croo is heengegaan. Hij ruste in vrede.

Mr. E. ELIAS
in
„Het Vaderland"

Vorige Dinsdag stond het overlijdensbericht van M. H. du Croo in de krant. Maandag had ik, 's morgens nog een brief van hem ontvangen, die eindigde met de woorden: „ik hoop je Vrijdag in Den Haag te zien".
Hij heeft het gehoopt. Deze hoop is niet verwezenlijkt. Zo is het mensenleven en zo is de dood.
Du Croo was een bizonder merkwaardig man. Een knap officier is hij geweest, een belangrijk hoofdofficier en, na zijn pensionnering een knap krijgskundig theoreticus. Iemand noemde hem gisteren „de Nederlandse Lidell Hart" en dat is geen klein eerbewijs.
Een schrijver van uitmuntende kleine, nostalgische liedjes was hij ook. Dit genre is, na Dirk Witte, nooit zó vaardig en aardig beoefend als door hem.
Hij schreef ook korte politieke, polemische artikelen, die bèst gelezen mochten worden.
Wel een rijp en vol leven. Hij was een uitmuntende kenner van letterkunde en tooneel.
Hij was een hartelijke kameraad. Hij was een man, die niet tegen oneerlijkheid kon en niet tegen onrechtvaardigheid; hij reikte de onderliggende altijd de hand.
Indertijd, in Indië, behoorde hij — stafofficier van groot gezag — tot de meest gelezen journalisten bovendien.
Voor velen die, indertijd in Indië, Brammetje's versje en Abraham Exodus' stukje het éérst opsloegen en lazen in hun krant, moet dat bericht — Brammetje is er niet meer — een schok zijn geweest. Hij was een goed stukje van hun goede leven in een goede tijd.
Zelden heb ik iemand ontmoet die een bedrevener levenskunstenaar was. Hij heeft het leven gelééfd ten volle en het bovendien geheel doorzien.
Dit is weinigen beschoren.
Met hem is een zeer getrouwe vaderlander, een zeer beminnelijk man, een zeer veelzijdige Nederlander heengegaan.
Wie met hem bevriend waren, zullen dit nog lange tijd als een groot voorrecht gevoelen.

De Limburgse Dichter

P. CHAMBILLE DE BEAUMONT

in het

„Weekblad Limburg"

Geer sjreef Eur leedjes in 'n täölke
— Ut is wel neet de taol vaan miech —
Toch loos iech geere Eur verhäölke
En bestudeerde Eur gediech.

Geer moch ouch zoeväöl miejer zègge
— Eur weeg die stoont toch neet in Treech —
Ut vuur Hun aon de sjeene lègge
Es Holland get verkierds 'n deeg.

De waopes wis Geer te hanteere
Es offeceer op 't veld van ier
Geer kòs strategis mannevreere
Mèt pen en potloed op papier.

D'n Held zaog iech in Uuch herleve
Wie ouch Mestreech ers vreuger had
Die hiel Hun ziel wiste te geve
En . . . jus mèr leefde veur Hun Stad.

Die ierelik Hun meining zagte
Niks wiste vaan partij verband
Ut neet tot simpel knikke brachte
Es „nein" zag Hun gezoond verstand.

Vaan Eure geis blijf nog gèt haange
Allein mèr beij 't awwer ras
Want Geer . . . Geer zeet neet te vervaange
Dat mèrreke veer later pas.

De jongere die zölle zwiege,
Die misse dee karaktertrèk
Um nog è „Brammetje" te kriege
Wat alles in è versje lèk.

Eur leedjes zölle veer herleze
En daan weurd weer aon Uuch gedach
Dee Us zoe'n deenste heet beweze
Adie, Menhier du Croo . . . rös zach.

ENIGE „EIGENWIJZE LIEDJES" VAN

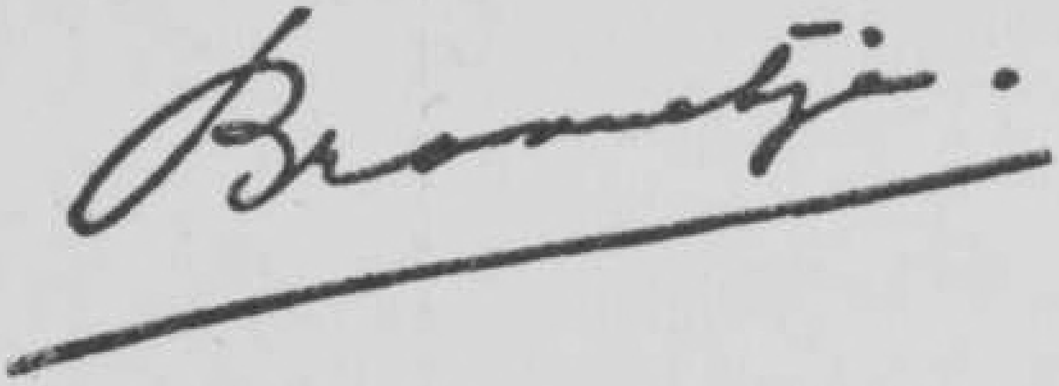

TER HERINNERING UIT DE JAREN
1946—1951

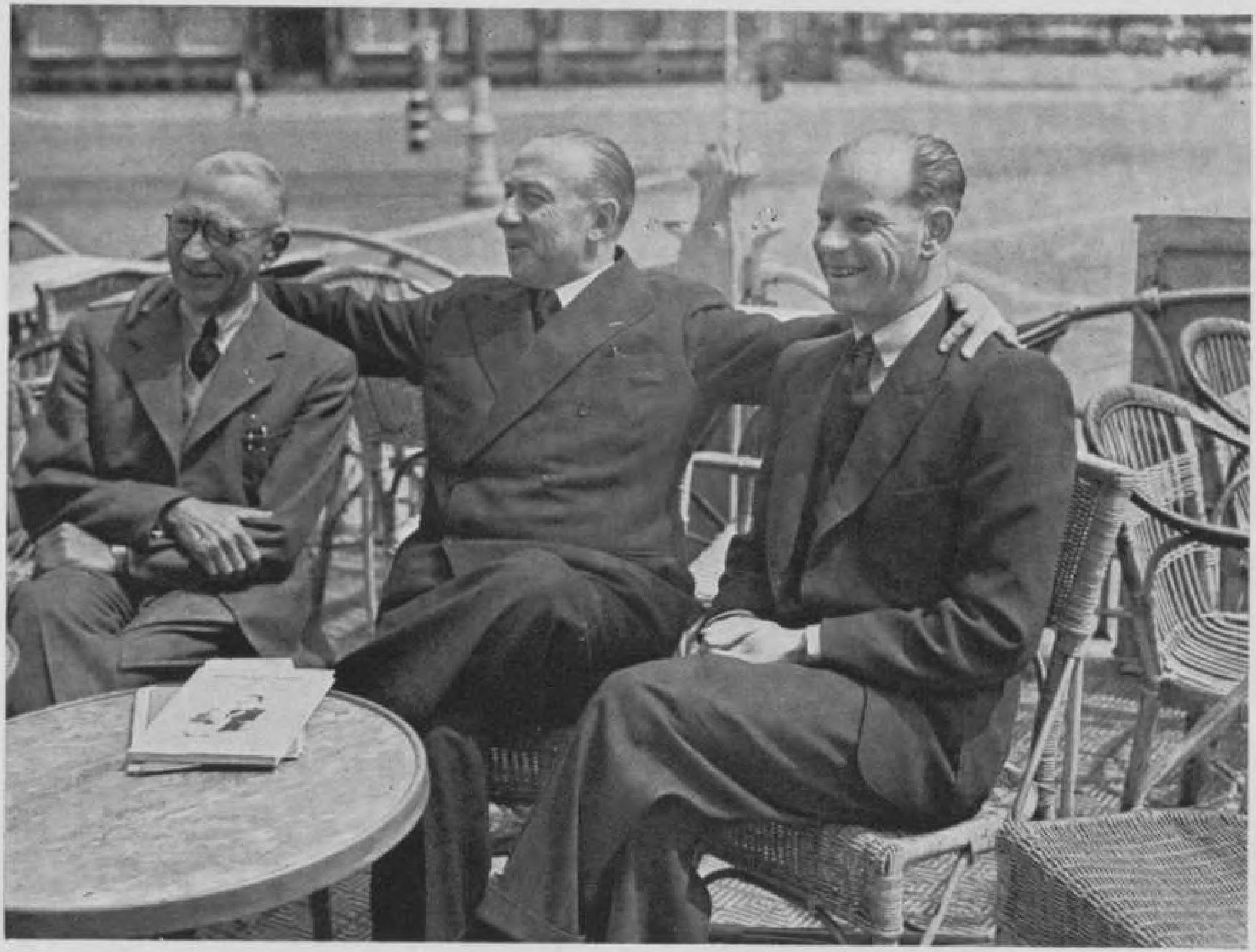

Foto Schimmelpenningh - den Haag

Brammetje, Cor Ruys, Hans Beuker

(1946) **DEN HAAG. FIN DE SIÈCLE . . .**

Een herinnering aan Eline Vere
en Louis Couperus

Zoo als ik hier in deze lijst sta, zoo was ik veertig jaar geleen:
Een beau — een fat — een Haegsche jonker.... en kijk ik nu zoo om mij heen,
Dan... ja... dan werd den Haeg wel ánders... waar bleef die Haegsche haute volée
Met equipage en distinctie, met jour, bonbons, boudoir, soirée...?
Zij is vergaan... met al haar Weltschmerz, haar Kleine Zielen en haar spleen...
En toch — ik zou zoo'n tulle freule, zoo'n broze pop nog graag eens zien
In al haar frêle elegantie en schuimend witte baljapon,
Waarin Eline Vere danste — die slechts Couperus plooien kon....

Ik zie een bal in De Twee Steden — ik zie weer mijn carnet de bal —
Souper-boeket van roode rozen...., of nee.... 't was een Cadettenbal....
Boileautjes in satijnen robes met veeren waaiers.... nou ja.... schijn....
Maar schijn met élégance en gratie kan zoo verduiveld aardig zijn....
Nu.... ja, NU danst men swing en hot jass en schuifelt door een bar of tent
Als twee confectie-zwaan-kleef-aantjes, die alle gratie zijn ontwend....
Nee, laat MIJ maar die Wiener Walzer met élégance en du bon ton
En 't rhythme van Eline Vere, dat slechts Couperus schrijven kon.....

Ik zie het witte tennismeisje — de décadente Lebemann —
De kleine amoureuze Freule, die toch niet écht beminnen kan —
Ik zie barons en douarières weer op een cercle in Paulez —
Ik ruik een geur van tuberozen — ik proef opeens marron glacé —
En ik drink thee — en op een sofa.... dans un boudoir d'une Aspasie....
De liefde?... Hm... zoo enerveerend... en, och... vertraagde fantasie...
En ZIJ drinkt thee... een zoen?... maar Freddy...! — zoo cru ... zoooo...
[nou enfin, brisons....
Zooals Eline Vere thee dronk, die slechts Couperus schenken kon.

Ik zie die heele dwaze wereld als een gracieus tableau-vivant
Dat noch mijn zoon en noch mijn dochter waardeeren en.... ontleden kan....
Misschien zien zij MIJN wereld duffer en slapper.... met te veel vernis
Terwijl voor MIJ haar glans aesthetisch en haar parfum als wierook is....
En och.... zij hield haar decadentie in geest en gratie gecarcheerd
En al haar ondeugd was tenminste met Fransch bouquet geparfumeerd....
En ik beleef, zelf nu als grijsaard, haar gratie als een Haegsch chanson.
Op woorden van Eline Vere, die slechts Couperus schrijven kon!....

(1946) ADIEU, VAARWEL!

Van den Indischen gerepatrieerde, den man, die nu zonder meer uit Indië geëvacueerd wordt....

Wie van Java thuis moet varen
En zijn Indisch leven sluit,
Staat als een berooide schooier
Langs de railing van zoo'n schuit....
  Z'n gedachten
  Blijven wachten
Op het strijken van de tros....
  En dan zwaait ie,
  En dan draait ie
Van de ka van Priok los.....

Zonder vrinden of bekenden
Op het hoekje van de ka....
En verdwijnt als uitgestooten
En als blanke paria....
  En daar staat ie....
  En daar gaat ie,
Want hij hoort er niet meer bij....
  En heel even
  stokt het leven....
Maar dan glijdt ook dat voorbij....

En daar gaan de lange jaren....
Wat was wezen? Wat was schijn?
En waarom moest dit het einde
Van wat groot èn goed was, zijn?....
  Even waaien,
  Even zwaaien
Met z'n zakdoek of z'n hoed....
  Even slikken
  Even.... snikken....
En daar gaat ie dan.... voor goed....

(1946)

ZIJ, DIE GEWEEST ZIJN ....

Zijn wij zóó oud, zóó dom, zóó traag geworden
Dat wij niet zien, niet hooren, niet verstaan
En met het eeuwig liedje van verlangen
Naar, dat wat wegviel, zeurend bleven staan....?
Zijn wij dus tóch maar wonderlijke dwazen?
Is wat wij bouwden toch uitsluitend waan?
En is ons leven tóch door al die jaren
Voor niets geweest...., vergeefs voorbij gegaan....?

Daar is zooveel, waaraan wij telkens denken....
De pintoe rimba waar het bosch begint....
De eerste school, het eerste hospitaaltje....
De wijde blang, de koele goenoengwind....
Een kleine kampong ergens aan een sawah....
Een hooge ladang in de felle zon....
En altijd door het sjirpen van de krekels,
Waarmee de schemer vlood... waarmee de dag begon...

Daar is zooveel dat wij daar achterlieten
Als gulle zaden in het bibit-bed,
En ook zooveel dat op die jonge gronden
Zich al tot bloem en vruchten had gezet,
Dat nu vernield is en dat nooit zal bloeien....
Het afgerukte, stuk getrapte blad
Van 't groene stekje dat tot boom zou groeien
Langs overal hetzelfde kampongpad....

Daar is zooveel, waaraan wij telkens denken
Als ginds de dag weer in den avond vloeit
En op een ladang in den verren goenoeng
Het eerste vuurtje door den schemer gloeit....
Wij zijn geweest.... zooals de dag geweest is....
Maar morgen keert die dag weer met de zon,
Waarin de blonde rijst zal rijpen in de aren
En ook ons leven als een jonge dag begon....

(1946)

EENZAMEN....
DE JUFFROUW VAN DE VIJFDE KLAS

Ze gaat voor dag en dauw naar school toe,
Ze geeft tot óver vieren les
En daarna huiswerk corrigeeren
Van kwart na vier tot kwart voor zes —
Dan huis toe — eten met lawaaisaus,
Gehakt of bokking met wat gras....
Zoo slijt ze elken dag haar leven
Als juffrouw van de vijfde klas.

Haar klas telt vijfentwintig meisjes,
Ze geeft ze les en verder niet —
Zij blijft de frik van de rapporten,
Die afkeurt, moppert en verbiedt,
Die altijd klaar staat met: dat mág niet!
Dat is verkéérd! — Dat geeft geen pas! —
Die aan haar goede naam moet denken
Als juffrouw van de vijfde klas.

Ze krijgt wel eens een invitatie
Voor 's avonds op een kopje thee
Of om eens op te komen loopen —
En breng vooral je breikous mee — ;
Dan hoort ze: NOU — jij hebt een léven....!
Geen kind — geen huishouwe — geen wasch....
Mensch, ik wil morgen met je ruilen
Als juffrouw voor zoo'n stomme klas!

Dan lacht ze, want ze mag niet huilen
Nu ze voor spek en boonen leeft
En nooit een eigen huis vol kinders
En wat erbij hoort, om zich heeft,
Nu ze moet hokken in een kamer
Met wat portretjes achter glas
En naast wat uitgebloeide blommen
Als juffrouw van de vijfde klas.

Ze is niet mooi — ze is niet leelijk —
Ze heeft alleen contact gemist
Of zich wellicht — wie zal het zeggen? —
In iets of in een man vergist....
En 's avonds droomt ze in haar eentje,
Al geeft dat hoegenaamd geen pas,
Een droom die niemand ooit mag weten....
Als juffrouw van de vijfde klas.

(1946)

IK BLIJF MAAR LIEVER BUITEN . . .

Wat zal ik in die dooie stad
Met al die grauwe muren
Een hokje in een nauw pension
Of kamertjes gaan huren,
Met altijd weer een hospita
En snij- of spersieboonen
En frikkadel van havermout....
Ik blijf maar buiten wonen.

Ik zit hier goed — en zonder tram:
Geen drie, geen acht, geen negen....
Ik kom bij ieder straatje-om
Alleen den melkboer tegen;
Ik ken nog spek en ei-met-ham
En melk van échte koeien....
Wat zal ik mij in Amsterdam
Of in Den Haag vermoeien?

Er woont een dame in mijn flat:
Geen werkvrouw en geen Kaatje,
Geen groenteboer, geen melk, geen stook —
Ik liep laatst door dat straatje
Vol kind, vol hond, vol radio
(Bij openstaande ruiten!)
En vol meneer en vol mevrouw....
Ik woon toch liever buiten.

Ik weet wel: cultureel contact
Is buiten niet aanwezig,
Maar waarmee houdt zich cultureel
De stadsmensch 's avonds bezig?....
De bioscoop — en Snip en Snap —
Er komt een vriend dineeren —
The Ramblers en Palais de Dance....
Laat mij maar vegeteeren.

Nee — — inderdaad, ik heb geen zee
En ook geen Scheveningen,
Ik hoor hier nooit Lucienne Boyer
Voor zes rijksdaalders zingen,
Hier doen geen Swinging Nightingales
Mijn ouwe ooren tuiten,
Hier zingt alleen de nachtegaal....
En daarom woon ik buiten.

(1946)

JUFFROUW KALKMAN EN JUFFROUW SMIT

Quand une marquise rencontre une autre marquise,
Qu'est-ce qu'elles se disent....?

Goeien avond, juffrouw Kalkman! —
Goeien avond, juffrouw Smit! —
Weet u al dat Kees van Grietje
In den Haag gevangen zit?
Dat de suiker.... nou, u voelt wel,
Weer verdwijnt naar.... ja, naar wie...
Mèt m'n man z'n ouwe klare,
En dat ik geen kousen zie!!

Juffrouw Smit, en dan dat gappen,
Onlangs weer me zus d'r fiets —
De politie, nou, die zoekt wel
Maar die vindt natuurlijk niets.
Alles is de grens al over
Vóór zoo'n diender in een boek
Alles haarfijn heeft omschreven
Voor omstandig onderzoek!

Juffrouw Kalkman, en die loonen!
Lieve mensch, wat ben je kwijt
Aan een doodgewone werkster
En niet eens een hálve meid?
En wat kost je een behanger
Vóór hij nog behangen gaat
En voordat ie met z'n trappers
Bovenop z'n trapleer staat?

Juffrouw Smit en dan de kranten!
Wat raakt mij dat Ajax won
Of dat Neurenbergsche circus?
Mensch, ik wil m'n feuilleton!
En ik wil m'n krant van vroeger
Met van allerhande wat
En papier, waar je tenminste
Op je weet wel wat aan hád!

Juffrouw Kalkman, kent u Dinges,
Die geschifte ambtenaar,
Die op school voor alles bakte,
Zelfs voor stomweg metselaar?
Nou, die vent krijgt in z'n handje
Tweemaal meer dan zelfs *mijn* man
En dan u en ik tezamen....
Mensch, ik krijg er nog wat van!

En die bonnen! — en die banden! —
En van alles blijf je lauw! —
Mensch, wat doe je op de wereld
Als zoo'n huis- en sof-juffrouw?
Wie kreeg nu weer ónze kersen
En wie kreeg niet eens een pit???....
Goeien avond, juffrouw Kalkman! —
Goeien avond, juffrouw Smit! — —

(1946)

MIMI PINSON....

Brief van een slecht meisje aan een verre vriend, ergens in Indië....

Je moet niet denken, lieve jongen,
Dat ik je al vergeten ben,
Maar wat verwacht je toch van brieven?
Ik ben niet handig met de pen!
Wat weet jij van de nieuwe dancings?
Die heb jij immers nooit gekend?
En hoe moet ik in godsnaam weten
Waar jij nou opgezouten bent?

Wat is dat alweer lang geleden....
Wat gaat die tijd toch razend vlug!
Ik zie je soms in m'n gedachten
Weer in den Haag bij Kemper t'rug —
Dan zijn we allebei wat ouder —
En degelijk — en geposeerd —
Denk jij nog weleens aan die dagen,
Toen ik je zoenen heb geleerd?

Ik heb een vriend — och ja, waarom niet?
Dat hoort er tegenwoordig bij.
Ik ga nu 's zomers naar Ostende
En niet als vroeger naar de hei.
Hij houdt niet van m'n fransche liedjes —
Die noemt hij weeke kunst-trala....
Voor jou bewaar ik als je t'rugkomt
De ouwe dingen van Privas.

Ik woon nu op een bel-etage
En op gedistingeerden stand;
Zijn vrienden komen dikwijls bridgen —
Je kent het tiep wel: küss die Hand....
Dan voel ik me als vicomtesse
Inplaats van als Mimi Pinson
In een japon van pak-de-leuning
En in de sfeer van m'n salon!

Ik heb een auto — we dineren
Bij Kemper of bij Anjema —
O ja, dan zul jij nog niet kennen:
Très recherchée! — géén oh la la! —
En toch, als ik bij m'n hors d'oeuvres
Naar kreeft of een olijfje prik,
Dan moet ik wel eens bijna.... vloeken,
Dan is het soms alsof ik stik.

Dan voel ik me la-la geworden,
En net zoals zoo'n demoissell',
Waar jij je giftig op kon maken....
Herinner jij je dat nog wel?
Dan krijg ik soms zoo'n dom verlangen —
En stel je voor, dat dat eens kon! —
Om nog eens jong met jou te wezen....
Nur eine Nacht!....

Mimi Pinson

(1946) INTERLOKAAL.....

avondgesprek tusschen een zakenman,
tijdelijk ter conferentie in Amsterdam,
en zijn huisvrouw te Maastricht:

Hallo.. met wie?.. ben jij het?.. spreek toch záchter
En schreeuw niet zoo.. jawel.. hallo.. hallooooo..
Je was weer weg.. wat zeg je?.. met de kinders?..
Versta je niet.. en schreeuw nou toch niet zoo!!..
Ik kan niet weg.. heb áls maar conferentie..
Ik sjouw me dood.. ik kom pas Vrijdag thuis..
Wát zeg je?.. IK?.. och, doe niet zoo krankzinnig!..

(muziek: In Holland staat een huis!)

Hallo.. maar kind!.. IK aan de zweef? wees wijzer..
Sis toch niet zoo!.. die trein heb ik gemist..
Ja zeker.. WAT?.. JIJ óók?.. nou ga je gang maar..
Hallo.. hallo.. WAT? Wie heeft zich vergist?..
Schreeuw toch niet zoo!... WAT? Wie heeft jou bedrogen?...
Ik zeg je toch: ik kom pas Vrijdag thuis....
O, hoeft dat niet!.. Zóóó.. zul jij mij wel krijgen?....
Hallooooo....

(muziek: In Holland staat een huis!)

Hallo... een wát?... een Blauwbaard?.. IK?... een Satan?..
Nou breekt m'n.. WAT? Ken jij die vent??.. halloooo..
Wou jij met HEM.. WAT zeg je???.. Ja, ik zál je!..
Geen spráke van.. O ja???.. Oooo.. gaat dat zóó?..
Stil!.. Hou je mond!!.. ik bel nu om een auto..
Vertrek terstond.. ik ben vanavond thuis!!..
En als die vent.. Wat lach je..????..

ZES MINUTEN...

(Heel zacht muziek: In Holland staat een huis!)....

(1946) ADAM EN EVA

Het was op school al net als later:
Want naast de meisjes in je klas
Kreeg je meer straf en minder griffels
Omdat je maar een jongen was....
Ik hoor het nog de meester zeggen:
Foei Riek!.... je les weer niet gekend!....
Nou, huil maar niet.... en ga maar zitten
Omdat je maar een meisje bent....

En toen ik na m'n eindexamen
Datzelfde Riekje tegenkwam
En zij met opgestoken haren
Niet eens notitie van me nam
Maar tot een ander Riekje spotte:
Da's nog zoo'n snotneus uit m'n klas,
Toen zei ik „stik!" maar dácht wat anders
Omdat ik nog een jongen was.

En toen ik later in het leven
Met Riekje, Rika, Rie en Riek
Contact kreeg in haar doen en laten,
Haar glimlach en haar mechaniek,
Toen deed ik net zoo stom als meester
Met al die meisjes in z'n klas:
Ik kon een meisje niet zien huilen
Omdat ik maar een jongen was.

Maar nog weer later werd ik wijzer —
Hoe weet je als zoo'n Rika mokt,
Als ze je zoent, je krabt, je knuffelt
Of ze dat méént of dat ze jokt?
Of je de man bent van haar leven
Dan wel „die griezel" of „die vent"
Of je haar eene gróóte liefde
En pa van Riek en Jantje bent???

En daarom heb ik dit begrepen
En toegepast door dun en dik:
Vóór alle Rika's, Rieks en Riekjes,
Al zijn ze nog zoo lief, kom IK!
En ik blijf IK, al glijden tranen
Als parelsnoeren langs haar wang:
Ik blijf voortaan de strenge meester
M'n heele lieve leven lang!

En sinds dat uur leef ik gelukkig,
Bemind, vertroeteld en ontzien —
In elke zoen van elk Rika
Brengt zij tot uiting: schat, ik dien!
Ik dien in jou mijn man en minnaar,
Ik dien, ik knuffel, ik verwen
Alleen een sterke, strenge Meester
Omdat ik maar een meisje ben....

(1947)

WEET JE NOG...??

„Weet je nog, moeder", zei laatst een oud heertje
Voor een café'tje en dik in de zon,
„Hoe je me vroeger terwijl we zoo zaten,
Zoo maar opeens in m'n hand knijpen kon?"
„Weet je nog, vader" — en eventjes gleed er
Zoo maar een glimlach langs moeder d'r mond,
„Hoe je me toen in dat grijze tailleurtje
Net een Boileautje.... zeg, weet je nog?.... vond....?"

„Weet je nog....", zuchten zooveel ouwe menschen,
Oók in de zon en het zomersche groen,
„Hoe je hier vroeger als opa en oma
Stil en gelukkig een tukje kon doen,
Op een vertrouwd en rendeerend papiertje
Of op een spaarpot, met kwartjes vergaard,
Op een pensioentje.... een huis met een tuintje,
Dat je met steentje op steen had bespaard?"....

Weet je nog hoe we daarginds in die pondok
Boven de thee aan het diepe ravijn,
Als onze dag in den avond vervloeid was,
Hebben gedroomd hoe het later zou zijn....?
Later.... als bibit en zaad kon ontbloeien
Tot wat wij zagen als bloesem en vrucht....
En dat verbloeid is, nu wij al gewéést zijn,
In onkruid en rimboe.... en kwalijk gerucht....??

Weet je nog.... weet je nog.... opa en oma
Zijn te gesjochten, te moe en te oud
Om aan h ú n weet-je-nog zelfs maar te dénken....
Oma moet koken.... en opa zoekt hout....
Straks komt de winter.. geen kleeren.. geen kolen..
En wéér die zorg om het dagelijksch brood....
Oma en opa gaan net als twee musschen,
Grauw en vergeten, if winter comes.... dood.

(1947)

IK WOU EEN OVERHEMD GAAN KOOPEN . . .

Ik wou een hemd, een óverhemd gaan koopen....
Ik moet gekleed langs 's Heeren wegen gaan,
Want in mijn vak heeft elke man en vader
Een óverhemd mét das en boordje aan.
Ik trad dus binnen in een zaak voor Heeren
En werd ontvangen door een sierlijk heer —
Hij keek me aan — hautain — en zelfs misprijzend —
Een Hemd? — Meneer, er zijn geen hemden meer!

Ik prevelde dat ik hier klant geweest was —
Zijn blik werd flitsend — priemde — onderzocht —
Een klant?? — Pardon — had ik bewijs? Getuigen,
Dat ik meneer was en hier koopen mocht?? —
Ik had bewijs — een brief ter aanbeveling —
„Hm", sprak de heer — en keek mij nogmaals aan —
„Uw maat? — Enfin — ik zal eens boven kijken —"
De heer verdween — en liet mij trillend staan....

Hij hád een hemd! — een koffiekleurig maaksel
Met flodderboordjes van Ersatz-textiel —
Máár vijftien gulden plus een achttal punten
(Hij vroeg niet eens of mij de kleur beviel!) —
't Was graag of niet! — ik zei dus „graag!" — betaalde —
En werd daarna voor hem volslagen lucht —
Ik wou nog trachten ook een hoed te koopen,
Maar zág zijn blik — en ben onthutst gevlucht.

Ik héb een hemd! — ik heb het zelfs gedrágen —
Althans getracht het boordje om te doen —
Het paste niet — het rafelt — het ontleedt zich
In houtwol, kleurstof, lucht en poetskatoen —
Het knoopsgat scheurt — het boord is een omheining,
Waarin noch das noch adamsappel gaat —
De koffiekleur werd in de wasch een mengsel
Van slappe thee met koffiesurrogaat....

Ik hád een hemd, een óverhemd veroverd,
Maar heb mijn ouwe, nauwe hemd weer aan —
Het nieuwe werd tot bordendoek versneden,
Daar heeft m'n vrouw de afwasch mee gedaan —
Maar in de stad ontmoet ik telkens hemden
Mét snit, waschécht — vooroorlogsch nog, meneer! —
Gedragen door.... nou ja, enfin.... u-weet-wel....
Hoe kan dat nou?? — ER ZIJN GEEN HEMDEN MEER!!!

(1947)

DE KEURIG NETTE....

Er is geen vrouw, die om hem heeft geleden,
Er is geen vriend, die hem nog weleens schrijft
Nu hij na zestig keurig nette jaren
In een pension als heer-alleen verblijft;
Zijn leven liep langs keurig nette lijnen
Meetkundig zuiver, altoos stipt op tijd,
In een colbert en nooit in rok of smoking
Als een model van re-gel-ma-tig-heid.

Er is geen vrouw, die nog als een portretje
't Zij in een lijst, 't zij in een album leeft,
Er is geen mens op heel de wije wereld,
Die iets om hem daar in die kamer geeft;
En 's avonds als de stilte zacht gaat suizen,
Klinkt het geritsel van z'n avondblad
En leest hij strak en stug het hoofdartikel —
Het buitenland — de Beurs — en dan de Stad.

En toch heeft ook in deze bijkans doode
Het leven eens en als een vlam gegloeid,
En in die gloed is, door geen mens begrepen,
Iets als een bloem ontloken en... verbloeid...
Dat is gewéést — — de uitgebloeide bladen
Zijn weggedroogd en tot wat stof vergaan...
Zijn leven is in louter daagse dingen
Van dag tot dag toen verder voortgegaan....

Er is geen mens, die dit ooit heeft geweten....
Hij werd en bleef een keurig nette heer,
Die streng geplooid en keurig stijf gestreken
Volkomen leefde in zijn eigen sfeer
En die vergat... of nee... die niet vergeten
Maar w e l tot levenloos verstrakken kon
En desondanks tóch keurig netjes leefde
Als heer-alleen en in een net pension....

(1947) DE KNAPSTE VAN DE KLAS....

Ik kwam hem laatst in 't oude stadje tegen —
Verpieterd — schraal — een zure, grauwe heer,
Die langs me schoof... en even iets deed schokken....
Verdori, ja.... wie was die vent ook weer?...
Ik zag opeens dwars door de klamme regen
De ouwe school... de ouwe derde klas...
Het zwarte bord... het rijtje dooie sommen...
En h ij de klós... de knapste van de klas...

Nu liep hij hier... na vijfenveertig jaren —
Dezelfde straat — hetzelfde klokje rond....
Dezelfde klok, die elke zelfde morgen
Dezelfde man om kwart voor achten vond....
Dezelfde gang der zelfde daagse dingen —
Dezelfde sleur — dezelfde strakke plicht...
Precies op tijd de ogen 's ochtends open,
Precies op tijd de ogen ook weer dicht....

Het leven gleed een mensenleeftijd verder
Aan hem voorbij — steeds in dezelfde stad —
Hetzelfde huis — dezelfde gracht en singel —
Dezelfde school, die h e m verschrompeld had....
Hij was zo k n a p... de knapste van de klasse....
Die klas vloog uit nog vóór ze vliegen kon
Als jonge vogels naar de open verte
Van wijde zee en vage horizon.....

H ij bleef op 't nest — een schrale, grijze vogel....
En zocht... en vond een even grijze z ij
Voor 't grijze nest in 't grijze, grauwe straatje...
En 't leven gleed hun klokje rond... voorbij...

(1947)

SINTERKLAAS, GOEDHEILIG MAN . . . . .

Opstandig lied van het moderne Jantje

Sinterklaas, zei Jantje Jansen,
Sinterklaas, dat is een vent,
Die mijn pa nog uit zijn schooltijd
Van een uitverkoopje kent,
Echt zo'n dooie visjeseter,
Net zo'n kloris als mijn pa....
Loopt me nou al veertien dagen
Met z'n bakerpraatjes na!

Sinterklaas!! — hoe kan mijn vader
Toch zo kinderachtig zijn....
Ja, wij laten ons nog lijmen
Met zo'n paar ons marsepijn
En zo'n platgebakken vrijer
Van confectie-speculaas....
Niks hoor, pa.... wij, Jantjes, eisen
De moderne Sinterklaas:

Sinterklaas, die economisch
Aangepast werd aan zijn tijd
En die niet bij nacht en ontij
Dwars door mijn antenne rijdt,
Met diploma van zijn vakgroep
Voor zichzelf en Zwarte Piet
En een vestigingsvergunning...
Anders rijdt de vent maar niet!

Dat gezanik met zo'n bisschop....
Stuur ons toch een zakenman,
Die — en h o e kan ons niet schelen —
Nog aan b u l l e n komen kan....
En géén prullen, géén surprises,
Géén taai-taai, géén speculaas,
Maar een vakman met deviezen
Op het paard van Sinterklaas!

Anders klimt meneer Verkade
Straks weer bovenop dat paard,
Net of wij als Jantje tuk zijn
Op een Hamlet met een baard!
Dacht men soms dat wij dat slikken
En met al ons wild geraas
Ons de vellen komen zingen
Voor zo'n Pokken-Sinterklaas???

(1947)

KINDERVRAGEN VAN EEN INDISCH KIND ....

Ma, waarom ruikt het in Holland
In de treinen zo benauwd?
Ma, waarom wordt er in Holland
Nog geen huis voor ons gebouwd?
Ma, en wat is zwarte boter?
Boter ziet toch altijd geel?
Ma, waarom voel je in Holland
Altijd kriebel in je keel?

Ma, waarom zijn hier geen kokkis
En waarom geen sambals, ma?
Ma, waarom loopt die meneer ons
Al de hele middag na?
Ma, waarom heb jij geen bontjas?
Ma, ben jij hier geen mevrouw?
Ma, als ons meid gaat trouwen
Waarom blijft ze dan juffrouw?

Ma, is hier geen Sinterklaas meer
En alleen maar Zwarte Piet?
Ma, waarom zijn alle mensen
Hier zo dol op Nel van Vliet?
Ma, krijgt zij een ridderorde
Als zij later jubileert?
Ma, wat zit in enveloppes
Als je wordt gedecoreerd?

Ma, waarom zijn alle bakkers
Hier in Holland welgesteld?
Ma, waarom heeft onze melkboer
En de slager zoveel geld?
Ma, is slachten zo voordelig
En verdien je daar zo bij?
Ma, en wie legt voor de melkboer
Elke dag ons zwarte ei?

Ma, waarom mag je hier hoesten
Zonder handje voor je mond?
Ma, waarom draait die meneer toch —
Kijk nou, ma! — zo om ons rond?
Ma, gaan we geen taartjes eten?
Ma, heb jij geen trek in thee?
Ma, als wij nu thee gaan drinken,
Ma, gaat die meneer dan mee?....
Ma, waarom ben jij niet grijs meer?
Ma, waarom ben jij weer blond?....

Liesje, hou nu toch in Godsnaam
Vijf minuten lang je m o n d ! ! !

(1948)

DE VLAG GAAT NEER....

De vlag gaat neer.... als overleefd verleden
En als verbruikt symbool van een vergleden tijd....
Oók voor de bruine man in zijn vergeten desa,
Die rust en vrede vond... en recht... en veiligheid.

De vlag gaat neer — de dag loopt naar de einder
Maar blijft nog éven stil en in gedachten staan....
Als straks de jonge dag zich in de sawah spiegelt,
Is een vertrouwde vriend voor eeuwig heengegaan....

De vlag gaat neer — wat is een vlag tenslotte?
Een stuk gekleurd textiel, dat in de zon versleet...
Gerafeld en verwaaid op alle zeven zeeën....
Een vierkant stukje doek...., twee meter lang en breed...

De vlag IS neer — symbool van Recht en Rede....
De vlaggewacht rukt in — haar taak is afgedaan...
De nacht omvat het bos, de sawah en de desa....
De rimboe eist weer op wat zij had afgestaan....

(1948) M'N OUWE DJONGOS....

Waar ergens zou m'n ouwe djongos wonen?....
Wat werd van hem in al dat wild gedoe?...
Hij wou — zei hij — als toean met pensioen ging
Weer naar z'n kampong bij Oengaran toe....
Wie helpt hem nu in al z'n daagse noden?
Wie voelt de soesah in zijn tida tahoe,
In al die dingen, die hij nooit kon zeggen,
Maar die z'n toean wel begrijpen zou....?

Misschien...., wie weet?.... noemt hij zich mas Soepirman
En werd een rijk en achtenswaardig man,
Die profiteert — en immers net als toean? —
Van conjunctuur.... en wat hij pikken kan...
Misschien dat hij — hij kon goed tafeldienen —
Als hofmaarschalk een blijde toekomst vond....
Dan rijdt hij nu — net als z'n toean vroeger —
Oók in een Buick door Djogjakarta rond.....

Hij zal geen staats- of krijgsman zijn geworden —
Dat làg hem niet — hoewel...., zo met nieuwjaar
Kreeg hij met tact en gratie en zijn wensen
Toch ieder jaar z'n voorschot voor elkaar!
En heeft hij niet — als diplomaat geboren —
Zijn toean steeds met wijs beleid beheerd?
Daarom.... wie weet of ginds m'n ouwe djongos
Nu niet met Beel en Stikker confereert!

Maar ook... misschien..., ligt hij nu halfverhongerd,
Berooid en arm — verkommerd en dóódziek,
Met om zich heen gerampas en gerampok,
Ginds in een kampong.... in de republiek....,
En waar hij nooit, net als z'n ouwe toean,
In rust en vrede toenggoeh mati kan....
En och.... wie weet?...., ligt hij al lang begraven
Onder een pajoeng op een koeboeran....

(1948) INDISCHE EVACUÉ'S

Zij hokken hier in onze nauwe huizen
En 't nauwe leven van de nauwe stad....
Een kleine kamer en een halve keuken —
Een stukje zolder en een stukje bad —,
Want als verjaagden uit een vreemde wereld
Ginds overzee — aan een doorbakken strand,
Staan zij verarmd, verloren en vergeten,
Nu ook als vreemden in hun eigen land....

Er is geen mens, die immers aan kan voelen
In zo'n verkilde en verstrakte stad,
Wat in hén brak, toen 't land dat zij ontgonnen
Hen net als schooiers uitgestoten had....
Toen zij verkommerd langs de railing stonden
Daarginds op Priok... mager en berooid....
Op weg naar huis, dat nooit hún huis kon worden....
En toen de laatste tros werd losgegooid....

Er is geen mens, die nu, na al die maanden,
Nog aan hen denkt.. en die iets voor hen deed;
Zo kwamen aan — een schip vol blanke ballast,
Die werd gelost.... en die men dan vergeet....
Zij hokken hier en daar in grauwe huizen,
Zij vonden hier en daar misschien een baan....
En verder.... och.... het zal hun tijd wel duren —
Zij zijn geweest — zij hebben afgedaan....

(1948)

DE WIJZEN KEERDEN UIT HET OOSTEN . . .

Men keerde t'rug — men was weer uitgesproken —
Men heeft gereisd — men heeft geconfereerd —
Men heeft een pen, een potloodpunt gebroken —
Men heeft iets meer moe-pa-kat aangeleerd —
Men at een bord vol ongewone kruiden —
Men dronk z'n dranken ijskoud gefrappeerd....
Men kon alleen de klok niet laten luiden
Omdat men weer werd uit-ge-ma-noeu-vreerd....

Men keerde t'rug — zo gingen reeds zovelen —
Hoogedelmogend en Zeerhooggeleerd....
De Logemans, de Nehers en de Beelen
Zijn stuk na stuk ontnuchterd weergekeerd —
Maar desondanks werd af- en aangevlogen —
Men vloog bij toerbeurt voor bericht en raad,
En als men weer omspeeld werd of bedrogen,
Schreef men naar huis: de cost gaet voor de baet!

Zij keerden t'rug, de Hógen en Zéér Hogen,
(Ons rest geen hóger Edel noch Geleerd!)
En zelfs niet fijn, niet hoffelijk bedrogen,
Maar vlot en vaardig weg-geconfereerd!
Zij zijn weer thuis — en dat kan slechts beduiden
In 't klaar besef van de realiteit:
Men kan nog steeds de klok niet laten luiden
Tenzij ter uitvaart aan een Wanbeleid!

(1948)

SINTERKLAAS DER NIEUWE RIJKEN

Als hun kindertjes gaan dromen
En vol koek en marsepijn —
Zie de maan schijnt door de bomen! —
Misselijk naar bed toe zijn,
Dan gaan pa en ma zich storten
In hun eigen wild geraas
In een peperdure nachtclub
Met een eigen Sinterklaas....

Sinterklaas, goedheilig man,
Zegt: „daar komt het soepje an!"

Ma beschrijft aan haar vriendinnen
Ma's gewéldig kinderfeest,
Pa vraagt luidkeels aan de ober:
„Ben jij ook soms Sint geweest?
Stonk jouw pruik ook zo je-weet-wel....
Net zo'n dooie vissies-reuk?
Zit jij ook nog vol met plaksel?
Heb jij ook zo'n reuze jeuk?"

Sinterklaas, goedheilig man,
Grijnst: „ja pa, dat komt ervan!"

Pa en ma gaan dan uit feesten
In de goud-omrande zaal,
Ma met oesters en champagne,
Pa met dito en kabaal.....
En ze brallen met de band mee:
„Makkers, staakt uw wild geraas",
En met bordpapieren neuzen
Hossen ze om Sinterklaas....

Sinterklaas, goedheilig man,
Krijgt er hartvergroting van.

Zie de maan schijnt door de bomen....
Maar ze denken aan geen maan
Of om voor het uur van sluiten
Naar hun huis en bed te gaan....
Ma host met een vreemde ridder
Nog een laatste zwaan-kleef-aan,
Pa zit joelend in het strijkje
Op de grote trom te slaan....

Sinterklaas, goedheilig man,
Zucht: „Net Spanje!.... wat een pan...!"

(1948) **VANAVOND....**

Vanavond brandt daarginds een kerstboom in de rimboe...
Vanavond zijn ze ginds met hun gedachten thuis,
En zitten met ons aan in de vertrouwde kamer,
En in het warme licht... hier in hun eigen huis...
Vanavond luidt de klok z'n zware bronzen klanken
Over de huizen heen en door de stille straat.....
De kaarsjes branden al.... de avond ligt te wachten
Totdat de kerstman straks de kerstnacht binnenlaat....

En door die kerstnacht gaat tot allen in de verte
Wat in ons allen thuis vanavond heeft geleefd....
Het éven samen zijn terwijl een beeld... een schaduw....
Op het vergulde licht rondom de kerstboom zweeft....
En over 't stille land bloeit straks de kerstnacht open....
De kleine kerstman lacht en plooit z'n rooie buis....
Vanavond is het licht en ópen in de verte....
Vanavond zijn ze ginds hier met ons samen.... thuis.....

(1948/49)

NIEUWJAARSWENS VAN EEN DOODGEWONE MAN

Breng ons, Nieuwe Jaar, de Vrede
En verlos ons van de Vrees!
Geef ons mannen en regeerders
Als die doodgewone Drees!
Breng aan alle kleine mensen
In hun duffe daagse dag
Na dit jaar van grauwe zorgen
Weer een brede blije l a c h!

Breng ons weer de halve biefstuk
En de warme winterjas,
En verlos ons van de scholen
met de volgeperste klas;
Geef ons achter de loketten
van de stad en van de staat
Een meneer, die net als vroeger
Ook z'n vak als m e n s verstaat!

Breng aan al die ouwe mensen
Weer een vleugje zonneschijn
Waar ze — en bij vreemde mensen —
Ergens opgeborgen zijn!
Breng ons weer wat naastenliefde
En waarachtig meegevoel,
Geef ons vreugde in het werken,
Geef ons leven weer een doel!

Breng aan allen, die vanavond
In hun eentje eenzaam zijn,
Oók dat bord met oliebollen
En dat glas met warme wijn,
En breng ginds aan onze jongens
Méér dan wie ook geven kan,
Met een handdruk namens allen
Van een
doodgewone man.

(1949) SERVUS, INDONESIA....

aan onze Ambonezen, Menadonezen en Timorezen

Bere Nahak, Kaeng, Tumbala,
  Wowor, Latupapua —
Namen — klanken — bruine mensen
  Ginds in In-do-ne-si-a —
Makkers — vrienden — volksgenoten,
  Altijd trouw en toegewijd,
Worden nu op zij geschoven
  Als voltooid verleden tijd.

Scherm toch niet met holle woorden:
  Vrijheid — pro-gres-si-vi-teit —
Vrij zijn in een eigen wereld —
  Eén zijn in verbondenheid —
Want zij wensen met óns samen,
  Net als vroeger en altijd,
Nederlands én vrij te blijven
  Van die ONgebondenheid.

En toch willen wij hen wringen
  In een dwingend staatsbestel,
Dat wij blijkbaar zien als hemel
  Maar dat zij zien als een hél....
Zij, die trouw en ook vertrouwend
  Met ons samen zijn gegaan,
Blijven in die nieuwe opbouw
  Als antieke rommel staan....

Bere, Nahak, Kaeng, Tumbala,
  Wowor, Latupapua,
Sag' beim Abschied leise servus,
  Servus Indonesia....

(1949) WEET JE NOG WEL....?

Weet je nog wel in die kom in de duinen,
Waar ik je vroeg als verliefde student....
Jij, die nu ook al met kwalen en kwaaltjes,
Grijs en gerimpeld en grootmoeder bent?....
Weet je nog wel — ach, hoe wijd was de wereld,
Hoe jong was de zon en hoe hoog hing de lucht —
Hoe we toen samen en dicht naast elkander
Hebben gedroomd.... en misschien wel gezucht....?

Weet je nog wel hoe jouw vader en moeder
Niets moesten hebben van al dat gedoe?
En in September en na de vacantie
Stuurden ze jou maar naar Zwitserland toe....
En op een kostschool, daar werd je een dame,
Die na die kostschool meteen was verloofd
Met een meneer met fortuin en een knevel....
Weet je nog wel wat je mij had beloofd?

Weet je nog wel — en zo gleden de jaren —
Jij bleef in Holland als ma en mevrouw,
Keurig gevestigd naast keurige mensen,
Kreukelloos netjes, verstandig en trouw....
Weet je nog wel.... en opeens en na járen —
Gut! — ja, daar stonden we — vlak naast elkaar —
Even een schrik — en een slik — en een kleurtje —
Gut ja, hoe maakt u? — weg kleurtje! — en klaar!

Weet je nog wel — ja, zo gaat nu het leven —
Zoetjesaan ouder, rheumatisch en grijs —
Jij achter stijve, gestreken gordijntjes —
Ik in de Witte — en allebei w ij s....
Wijzer dan wijs als twee ruiende oudjes
In ons te ruim en te rimpelig vel....
Weet je nog wel wat we toen in die duinen
Dachten.... en droomden.... zeg, weet je nog wel?....

(1949)

HET IS MAAR EEN WÉÉT...

Ik kwam een oude staatsman tegen,
Die door en door versleten leek
En desondanks vol milde wijsheid
En nuchter als de morgen bleek.
„Beleid", zo sprak hij, „is een gåve"
En net zo lang en net zo breed
Als alles, wat je niet kunt l é r e n
Maar wat je mee krijgt als een w é é t.

Maar in de roes van de bevrijding
Zag men in Jan en alleman
Dat, wat een mens slechts door ervaring
Zich moeizaam eigen maken kan,
En zo ontstond die Krulsiade
Wijl men vergat — en nog vergeet —
Dat krekeltjes geen mieren baren....
Een doodgewone, domme wéét.

En men vergat, al potverterend,
Dat niet de leuze, maar het d o e n
Beheerst wordt door beleidsfactoren:
Verstand, ervaring en.... fatsoen,
En dat gemis aan d e z e waarden
Gestadig en steeds dieper vreet
Aan onze hele existentie....
Ook dit, geachte, is een wéét.

De Strebers en de levenmakers,
Het woord, de leuze en de schijn
Betogen thans dat deze waarden
Ons overleefd verleden zijn!
Die levenswijsheid hebben velen
En heeft ook Hitler steeds verspreid,
Dus zitten nu de nabestaanden
Slechts op een puinhoop van beleid....
....
En dat — besloot hij met een glimlach,
Die langs z'n staatsmansstoppels gleed —
Dát heeft slechts Buziau begrepen:
Beleid is immers maar een w é é t?"

(1949) KLEUTERKWARTIERTJE....

Kleutertje, luister eens — zie je hoe alles
Als in een sprookjestuin bloeit en gedijt,
En hoe de burger bij tafeltje dek je,
Ezeltje strek je, een droomleven leidt?
Kleutertje, zie je die schone prinsessen —
Schoon naast haar sultan en schoon in haar slee —
In het solarium zonnen en stoven
Ginds aan het strand van de Zandvoortse Zee?

Kleutertje, hoor je de kindertjes zingen?
Morgen examen en morgen weer feest,
Nu ze een jaar op de school van oom Rutten
Vrijer dan vogels en knáp zijn geweest?
Kleutertje, hoor je hun moeder niet juichen:
„Heerlijk!! — ik ploeter! — Ik was en ik boen!"....
Zie je hun vader de vaten staan wassen
En hoe ze samen de slaapkamer doen?

Kleutertje, kijk in die kamer-voor-alles....
Zie je Sneeuwwitje?.... En Assepoes?.... D á á r....
Zie je haar ridder de aardappels schillen —
Ook in een schort — met een lekke sigaar?....
Kleutertje, vliegen de piepjonge haantjes,
Brosjes gebraden, niet zo in je mond?....
Loop je niet blij en door arbeid geadeld,
Trots en gelukkig in Nederland rond?....

(1949)

DE DRINGERS

per aspera ad astra ....

Je loopt, je sjouwt ,je moet en zult naar boven
En elke dag een trapje hoger zijn,
Je drukt en hijgt, je staat en zit te blazen,
Je slijt aan adem en je slijt aan lijn,
Je ziet en voelt, je hoort en proeft het leven
In vlees en bloed of dooie stof en steen,
Maar hoger, altijd hoger hangt de hemel....
En langzaam wordt het eenzaam om je heen.

Je tikker slaat al tikkend tikjes over
Bij al die haast en herrie in je baan,
Terwijl je voort moet om omhoog te komen
En nooit eens ergens rustig stil kunt staan,
Want alles dringt — en wie niet mee blijft dringen
Raakt eerst beklemd en daarna van de been....
Hou vol! Zet door! Per aspera ad astra....
En langzaam wordt het eenzaam om je heen.

Totdat — hè, hè!!! — de klim is uitgeklommen —
Je zit — je t r o o n t daar, waar je tronen wou —
Het is geschied! — wie had ooit dúrven dromen
Dat Janneman tot zó'n J A N groeien zou?....
Maar murw en moe, asthmatisch en humeurig,
Met louter lucht en ruimte om zich heen,
Zit Jan daarboven in z'n dooie eentje
En tot het eind in eenzaamheid alleen....

(1949)

LIMBURG, DIERBAAR LAND . . .

Kent gij het land waar al die eiken groeien
Naast vol au vent, naast friten en naast vla,
Met alle huizen berstensvol vacantie,
Met kinderwagens en met pa en ma?
Kent gij het land waar nu op zomerspelen
De regen neerkletst als de zon niet brandt
En waar men eet en drinkt en kan laveien
Als nergens anders in dit kleine land?

Kent gij het land waar 's zomers de barbaren
Uit Hollands gauwen alle romantiek
Van katakomben en kastelen stuk slaan
Dank zij hun samba en hun swing muziek?
Kent gij het land van 't streng gescheiden baden
Zowel te water als op 't zonnig zand
Van een natuur en van een strenge kuisheid,
Die beiden enig zijn in Nederland?

Kent gij het land waar feodale burchten
Voor u en mij als rustoord openstaan,
Omdat hun ridders niet alleen ontharnast
Maar, dank zij Piet, in hun chemise staan?
Kent gij het land waar voortaan slechts de poorter
Met poorteres zich daverend ontspant
Bij speedway, spelen, vol au vent en vlaatjes
En op de wijs van „Limburg dierbaar land"?

(1949)

TUINSLANG DER WERELDWIJZEN

Dit is de tijd der welgeslaagde dwazen,
Want 's werelds wijzen tellen niet meer mee,
Die hokken thuis — die spelen in hun tuintje
En met een tuinslang Zandvoort aan de Zee,
En voelen niet in hun behoudend leven
Van arbeid adelt, wijsheid en fatsoen,
Wat één zo'n dwaas met één denkbeeldig tientje
In z ij n vacantie en aan zee kan doen.

Die dwaas zit aan in huizen als kastelen
Als adviseur en leidend handelsheer
In hout of zout, in politiek of haring —
Ik eet — ik drink — ik dans — ik declareer —
Hij sproeit champagne op zijn kreeft en oesters
En hier en daar ook op zijn bienaimée....
De wijze mens sproeit water door zijn tuinslang
En speelt als sproeiend Zandvoort aan de Zee....

Dit is de tijd der losgeslagen dwazen....
Met eigen zee en met een eigen strand,
Met dure vrouwen, wagens en sigaren
Zijn zij de bloem en bloesem van ons land —
Zij vliegen uit als stuur- en staats- en koopman
Naar ieder strandje waar men pot verteert....
En 's werelds wijzen zitten met de brokken
Als straks de nota wordt gepresenteerd....

(1949) KERSTKINDJE....

....En tòch gaat weer vannacht door deze barre wereld
Het kleine Kerstkind rond, dat, gevend kracht naar kruis
in blozend-blij geluk, zo, tussen de gezangen
het Kerstlicht brengen gaat naar ieder eenzaam huis;
Het plooit de brede lach van alle goeje mensen.
Hoe klein ook, het begrijpt hun denken en hun doen,
En in zijn jonge hart is blijdschap en is vreugde
om alles wat het ziet, bij kaarsen en bij groen...

't Is of het Kindje plukt de sterren van de hemel,
Die hoog en open staat in zijn vertrouwde schijn
Het draagt het stille licht naar ouwe, grauwe huizen,
Waar mensen stug en arm, en oud en eenzaam zijn.
Maar óók naar waar wat jong en jolig is gebleven
Hem in zijn bolle wang een kneep of knuffel geeft,
En waar het licht al brandt, en waar de gulle vreugde
Om deze Stille Nacht nog in de mensen leeft....

En zo gaat dan vannacht door deze barre wereld
Het kleine Kerstkind rond, dat ons geeft kracht naar kruis
Het komt voor Uw geluk, ontvang het in de luister
Van vreugde en van licht, van Kerstmis in uw huis.

(1950)

ALS JE LATER STIL GAAT WONEN....

Als je later stil gaat wonen
In een huisje op de hei
En je wordt een doodgewone
Een vergeten zij of hij,
Dan begin je pas te leven
Ook al woon je nog zo klein,
Als je daar ten langen leste
Helemaal je zelf mag zijn.

Als je later stil gaat wonen
En je schrijft geen brieven meer
Met „gebeurlijk" en met „nopens"
En met steeds „ik heb de eer",
Maar je schrijft weer doodeenvoudig,
Dan besef en voel je pas
Hoe 'n verwaand stuk eigenwijsheid
Je, al taalverknoeiend, was.

Als je later stil gaat wonen
Ongenoemd en onbekend,
En je mag daar in dat huisje
Zijn en blijven wat je bent,
En je leest dan in je krantje
Van dat vroegere gedoe,
Zie, dan ga je zielstevreden
's Avonds naar je bedje toe.

Als je later stil gaat wonen
In een huisje met een hond,
En je loopt dan met een gieter
Door je bloemenperkjes rond,
En je rookt je ochtendpijpje
In de zachte zonneschijn,
Dan begrijp je pas de weelde
Van je zelf te mogen zijn.

(1950) DONDERGODJE

Pa werd reeds als kind gewikkeld
In gezag en majesteit,
Pa kon lopen, Pa kreeg tanden,
Pa kon praten vóór zijn tijd;
Pa is toen dus door zijn Oma
Als een wonderkind beschouwd
En, verwend en aangebeden,
Desondanks met Ma getrouwd.

Pa weet voortaan alles beter
En Pa's wil wordt Ma een wet,
Pa bepaalt het uur van opstaan,
Pa beslist: we gaan naar bed!
Pa bedisselt wat we eten
(Zij 't dan ook in grote lijn),
Pa maakt uit met wie we omgaan
En wie vriend en vijand zijn.

Pa is Pa in alle standen
En dus strikt au-to-ri-tair,
En als Ma zich durft verzetten
Wordt hij zelfs to-ta-li-tair!
Desondanks (dit blijft het vreemde
In dit denk-aan-pa-gezin),
Krijgt, als puntje komt bij paaltje,
Ma tenslotte tòch haar zin.

Toch denkt Pa — en hier, geachten,
Ligt Ma's kracht en heerlijkheid —
Dat hij wat men noemt de baas is,
Want Pa regelt, en Pa leidt
In het heilig beter weten
Van de vleesgeworden Pa — —
„Ach, nou ja, hij weet niet beter —
Soedah, laat maar", glimlacht Ma — —

(1950)

HOLLAND

Holland, ze zeggen je bent maar zo klein....
Holland, maar wat ze vergeten,
Dat is de lucht, die je zee overspant,
Dat is de wei in je waterig land,
Holland, al slaap je in modder en slijk
's Winters zo rustig daar achter je dijk,
Holland, al zegt men: je bent maar zo klein,
Groot zul je altijd voor Hollanders zijn,
Zoals ons Holland, zo is er geen één,
Holland — zo ben jij alleen!

Holland met je mist en regen,
Holland met dat schijntje zon,
Holland dat ons bloed niet warmen,
Dat ons nooit ontdooien kon;
Holland, nergens op de wereld
Voelt een Hollander zich thuis
Als hij droomt of denkt aan Holland
En zijn eigen Hollands huis!

Holland, ze zeggen je bent maar zo klein,
Holland, hoe wijd is je water!
Dat en de zee, die je polders omspoelt,
Dat en de wind, die je duinen omwoelt,
Holland, dat maakt als het water straks wast,
Holland, jouw land tot dat land van stavast!
Holland, al zegt men: je bent maar zo klein,
Gróót zul je altijd voor Hollanders zijn,
Rustig temidden der golven als geen,
Holland — zo ben jij alleen!

Holland, ouwe, eigen Holland,
Holland, polder, zee of zand,
Holland regen, wind en water
Van ons eigen, natte land,
Holland — álles mag je wezen,
Arm, benauwd, berooid en klein,
Maar jij zult zolang wij leven
Toch ons eigen Holland zijn!

(1950) VOOR DE LIEVE VREDE

Kan geen mens ons dan toch helpen
Aan wat vrede om ons heen,
Vrede, vrij van dwang en wapens
En van vrees.... voor iedereen?
Moet het leven dan uitsluitend
Uit krakeel en strijd bestaan
En moet iedereen voortdurend
Hier of daar uit vechten gaan?

Mensen, die ook thans weer preken:
„Blijf met ons de Vrede trouw!",
Slaan wie niet in hen wil g'loven
Onverdroten bont en blauw,
En terwille van die Vrede
Hijsen zij hun oorlogsvaan,
Opdat al wie vrij wil WORDEN
Al wie vrij IS dood zal slaan.

En terwijl de hele wereld
Haast op apegapen ligt,
Klinkt hun stem in alle talen:
„Kameraden, ken uw plicht!
Breng de mensheid ONZE Vrijheid
Voor het hele leven lang,
En daarmee meteen de Vrede,
Desnoods met geweld en dwang!"....

....
....

En dus vecht voor Dwang of Vrijheid
Iedereen met iedereen,
In het brandende verlangen
Naar wat Vrede om zich heen.

(1951)

CARNAVAL 1951

Dit wordt het feest der goede, gáve gekken,
Die louter gek zijn voor de blote schijn
En dus als gek in het normale leven
Niet gek genoeg en uitgeschakeld zijn;
De èchte gek, de gekken van professie,
Staan in dit land soms zo maar aan het stuur
Of op de brug van 't ambtelijk gebeuren
In stad en staat, in kunst en in cultuur.

Die gáve gek wordt Woensdag weer een wijze,
Met as bestrooid, met spijkers in z'n hoofd,
En die als man, als echtvriend en als vader
De ernst van ernst voor 't héle jaar belooft;
De èchte gek denkt echter ook ná Woensdag,
Dat HIJ alleen de tijdgeest maar verstaat,
En zonder as en spijkers of punaises
Blijft hij behept met kolder van formaat.

Het gekkenhuis wordt Woensdag NIET gesloten —
Integendeel! — Wees welkom en zit aan
In de vertrouwde kring van de selecte dwazen
Met allemaal een ambt en allemaal een baan —
U kent de heren toch? — Regenten en genoten,
In wie geen zinnig mens een wijze zoeken zal,
En die hun ambt of baan dusdanig dwaas vervullen
Als ware 't elke dag opnieuw weer Carnaval!

BRIEF VAN DE KLEINZOON

„Hoe zit dat, opa", schreef de kleinzoon,
Heb jij de boel hier ook verknoeid?
Heb jij je ook met onze gulden
En met ons koninkrijk bemoeid?
Heb jij, terwijl je mee-beheerde,
Ons volk ontlast van geld en goed,
En sta jij dus ook mede-schuldig
Als ik straks emigreren moet?

Nee, opa, kijk maar niet zo nijdig,
Want jij was óók au-to-ri-teit!
Jij was GEZAG! — En op de Witte
Heb jij de staatskous mee-gebreid.
Heb jij belet, heb jij verboden
Dat men ons arm heeft potverteerd?
Nee? — Nou, dan ben jij schuldig, opa,
En verre van gedisculpeerd!

Dacht jij, dat wij met jouw regeersel
Als erfgenaam tevreden zijn,
En onze opa's zullen eren
Van op en om het Haagse Plein?
Nee, opa, laat jouw puin en brokken
Maar aan de Firma Vorrink na —
Jouw kleinzoon neemt op tijd de benen
Pour sa cabane au C a n a d a !

Het laatste liedje van Brammetje
geschreven op 21 April 1951.